

V49117238

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

นงคํลักษ์ โมธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับรับ.....
วันลงทะเบียน..... 15.5.2558
เลขทะเบียน..... 241123
เลขเรียกหนังสือ..... 0.952.63 4621๑

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558

R.2

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวนงคัลักษณ์ โมธรรม แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิรินทร์ สุทธศัย)

กรรมการ
(ผู้แทนทรงคุณวุฒิ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

.....
(อาจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุภาพร ยุภาพศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิท ตีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่..... เดือน..... 2558..... พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง : ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วม
ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัย : นงค์ลักษณ์ โมชรรม

ปริญญา : รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

กรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ จิระสมบัติ	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบวัดความรู้และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้างความรู้ด้านการจัดทำแผน ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับน้อยมาก จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย

จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างด้านการจัดเก็บรายได้ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการจัดทำแผน ตามลำดับ

3. ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีการมีส่วนร่วมด้านการจัดเก็บรายได้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = 0.112$) และความรู้ด้านการติดตามประเมินผลของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมด้านการจัดทำแผน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = 0.135$)

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก เพราะงบประมาณมาจากภาษีของประชาชนต้องใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกด้าน เพื่อเป็นการตรวจสอบ และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ จากองค์กรภาครัฐต่อไป

TITLE : Relations between Knowledge of Budget Management and the Participation on the Budget Management monitor of People in Ban Kho Sub-District Administration Organization, Phonsawan District, Nakorn Pranom Province

AUTHOR : Nonglak Motham

DEGREE : M.P.A. (Public Administration)

ADVISOR : Assist. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom

Chairman

Assist. Prof. Dr. Somkiet Kietchareon

Committee

Dr. Songsak Jeerasombat

Committee

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY 2015

ABSTRACT

This research aimed to study the relation between knowledge of budget management and the participation on the budget management monitor of people in Ban Kho sub-district administration organization, Phonsawan District, Nakorn Pranom Province. The sample were 384 people have 18 year old and living in Ban Kho sub-district, Phonsawan District, Nakorn Pranom Province. The instrument was the tests and the five rating scale questionnaire with .98 of reliability. The statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Pearson Product Moment Correlation.

The results showed ;

1. The people had a knowledge on budget management of Sub-district administrative organization as overall was moderated, considering each aspects found that was at moderated level for three aspects and low level for one, sorting the score from highest to lowest; the procurement, the plan making, the revenue collection, the monitoring and evaluation respectively.

2. The people's participation on the budget management monitor as overall was at lowest, considering each aspect found there were at lowest for three and low level for one, sorting arithmetic mean from highest to lowest; the procurement, the revenue collection, the monitoring and evaluation and the plan making respectively.

3. The knowledge of the revenue collection had positive related to participation on the procurement by statistical significant at .05 ($r = 0.112$) and knowledge of the monitoring and evaluation had also positive related to participation on the plan making by statistical significant at .01 ($r = 0.135$).

4. The suggestion about the budget management found that; there should be considerations to the people's benefits as a majority because of the budget comes from taxpayer must use the value and meet the needs of people mostly. Moreover, opportunities for public participate in all operations in order to detect and prevent the exploitation of public sector continually.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยญา เคนาภูมิ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ และ ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคณะอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยญา เคนาภูมิ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความรู้ สนับสนุนให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติม วิทยานิพนธ์นี้จึงสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นางสาวปัทมา อินทริง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านค้ออำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม นางรัศมี กุลวงศ์ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหมู่มั่น อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม และ ดร.ชัยวิชิต เขียวชนะ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ และตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณพ่อเสนอ ร้อยพิลา คุณแม่ทองวัน ร้อยพิลา นายแสนศักดิ์ โมธรรม และสมาชิกในครอบครัวผู้วิจัยที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ เพื่อนนักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกรุ่น และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการวิจัยจนประสบผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบุพการี บุรพจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน สมาชิกครอบครัวผู้วิจัย ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ มีหลักในการครองตน ครองคน ครองงาน และได้ทำประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป

นงคัลลักษ์ โมธรรม

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	13
องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ	30
บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47

หัวข้อเรื่อง	หน้า
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผลการวิจัย	82
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	90
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของเครื่องมือ	100
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	103
ประวัติผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบและการตรวจสอบการบริหาร	32
2 ข้อมูลประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากที่ทำการปกครองอำเภอโพธิ์นสวรรค์.....	39
3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	87
5 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ อายุ รายได้.....	57
7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม แบบรวมทุกด้าน.....	58
8 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านแผนการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม.....	59
9 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดเก็บรายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม.....	60
10 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม.....	61
11 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามและประเมินผล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม	63
12 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน.....	64
13 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์นสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดทำแผน.....	65

ตารางที่	หน้า
14 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการ จัดเก็บรายได้.....	66
15 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการ จัดซื้อ จัดจ้าง.....	68
16 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการติดตามและประเมินผล	69
17 แสดงการกำหนดรหัสของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	71
18 แสดงความ สัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ อบต.บ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	72
19 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมนอกจากการตรวจสอบการบริหารงบประมาณแล้ว ในด้านการดำเนินงานอื่น ๆ ที่ต้องการให้มีการตรวจสอบ.....	720
20 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานบริหารงบประมาณภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ตลอดจนถึงความโปร่งใส และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด.....	74
21 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	75

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงกระบวนการบริหารงานงบประมาณของ อบต.....	29
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	44

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองแบบการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองตนเอง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างทั่วถึง ในปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและมีความเท่าเทียมกันในทุกๆด้าน สำหรับภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ประกอบด้วยภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต (3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 44-46)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารงานของท้องถิ่น ให้มีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารงานการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำงบประมาณตลอดจนให้อำนาจในการออกกฎหมายใช้บังคับในพื้นที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด ดังนั้นจึงได้กำหนดเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น คือ การกระจายภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของประชาชนที่หน่วยงานของรัฐจัดทำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองและแก้ไขปัญหาของตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวม เช่นปัญหาการจราจร สิ่งแวดล้อมและมลภาวะ การกระจายรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพิ่มมากขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้สามารถบริหารกิจการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติเพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอิสระคล่องตัว และบังเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ ให้สามารถรองรับกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น

กลไกการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ โดยภาคประชาชน เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เพราะนอกจากหน่วยตรวจสอบของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่คอยตรวจสอบผลการดำเนินงานในหน่วยงานของรัฐให้มีความโปร่งใส ปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้แล้ว การให้ภาคประชาชนมีโอกาส เสนอหรือรายงาน พบเห็นการทุจริต ทั้งตัวพนักงานของรัฐเอง หรือช่องทางการทุจริตที่หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐกระทำ ซึ่งขัดต่อระเบียบ กฎหมาย ก็มีสิทธิที่จะให้มีการตรวจสอบได้

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ได้รับการจัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งที่เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น และภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน ตลอดจนระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาบริหารจัดการ แทนกระบวนการตัดสินใจแบบเดิมที่ให้ผู้นำประเทศหรือหน่วยงานส่วนกลางนำทรัพยากรบริหารของท้องถิ่นไปใช้ ทำให้ฐานล่างของสังคมในระดับท้องถิ่นถูกทำลาย โดยหวังที่จะสร้างความร่ำรวยข้างบนให้มีขนาดใหญ่ทำให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นเพิ่มมากขึ้น ประเด็นเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาต่างชาติมากเกินไปทำให้ประเทศเกิดวิกฤติการณ์แบบเดิม ๆ เนื่องมาจากการขาดประชาธิปไตยระดับฐาน

ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและบริหารมากขึ้น ทั้งในด้านนิติบัญญัติ และบริหารก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงเพื่อการทำให้ผ่านการประเมินเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจและกำกับติดตามจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน การประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลเพื่อประโยชน์ตอบแทนอื่น การประเมินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติราชการ (Core Team) ก็ตาม จะเห็นได้จาก องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง ผ่านการประเมิน หรือ ได้คะแนนที่มาก มักจะมีการจัดทำเอกสารขึ้นมา แทนที่จะมาจากการประเมินผลของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากการออกประชาคมแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ พ.ศ. 2557 -2559 ในระหว่างวันที่ 5 – 30 มีนาคม 2556 ประชาชนร้องเรียนปัญหาไม่ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบ

กระบวนการตลอดถึงขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ และบริหารงบประมาณขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านค้อเท่าที่ควร

ดังนั้น องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อบริการประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ที่เป็นท้องถิ่นในครั้งนี้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณและได้มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบกระบวนการตลอดถึงขั้นตอนการจัดทำงบประมาณและบริหาร งบประมาณมากน้อยเพียงใด โดยมีประเด็นอะไรบ้างที่เป็นปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่องค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม อยากเข้าไปมีส่วนร่วม และต้องการ ให้มีการเปิดเผย หรือเผยแพร่ให้ประชาชนได้รู้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เงินภาษีที่จ่ายไป ตอบสนองหรือ กลับคืนมาในรูปบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ได้จัดทำว่ามี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีความเพียงพอเชื่อถือได้ สมเหตุสมผล เป็นไปได้ สามารถปรับปรุงแก้ไข และมีความ เที่ยงธรรมเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการบริหารงานงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย

3. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แหล่งข้อมูลในการวิจัยเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่รวบรวมจากการออกแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่เขต องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

2.1 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำแผน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้าง และการติดตามและประเมินผล

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ เรื่อง แผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้าง และการติดตามและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 9,270 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 384 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาคิยามาเน่ (Yamane. 1973 : 727) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)

4. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย เดือน กุมภาพันธ์ – มีนาคม พ.ศ. 2558

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปรดังนี้

5.1 ตัวแปรกลุ่ม 1 ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ ได้แก่ แผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามและประเมินผล

5.2 ตัวแปรกลุ่ม 2 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการดำเนินงาน ด้านการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการติดตามและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตรวจสอบ หมายถึง กระบวนการสอบหาข้อเท็จจริง หรือกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า โครงการกิจกรรมนั้น เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบ แบบแผน และเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบ้านค้อ โดยทั่วไปหรือไม่

2. งบประมาณของท้องถิ่น หมายถึง ตัวเลขแสดงจำนวนรายได้และรายจ่ายในรอบปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม ของปีปัจจุบัน และสิ้นสุด 30 กันยายน ของปีถัดไป โดยเรียกปีถัดไปเป็นปีงบประมาณ

3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทของประชาชนในตำบลบ้านค้อ เพื่อร่วมแสดงออกทั้งความคิดเห็นและการกระทำ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผลของการมีส่วนร่วมอาจจะแสดงออกมาในรูปของการยอมรับ หรือการปฏิเสธ

4. ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลงานหรือผลสำเร็จของกิจกรรมหรือโครงการ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ได้ดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่ผลการดำเนินงานจะรายงานหรือสรุปปีละ 1 ครั้งตามรอบระยะเวลาบัญชีหรือปีงบประมาณ

5. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ หมายถึง เกณฑ์ที่แสดงถึงจำนวนหรือตัวเลขที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ว่าผลที่ได้จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของประชาชน โดยความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณจะเป็นการวัดความรู้ด้านแผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้าง และการติดตามประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ หมายถึง เกณฑ์ที่แสดงถึงจำนวนหรือตัวเลขที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ว่าผลที่ได้จากการศึกษาในการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้หรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับค่าทางสถิติ หรือค่าที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมา ภายใต้กรอบและทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ อาจจำแนกออกมาในรูปของข้อมูลที่เป็นตัวเลข ช่วงชั้น หรือการอภิปรายผล ดังนี้

6.1 แผนการดำเนินงาน หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่อง และเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

6.2 การจัดเก็บรายได้ หมายถึง การรับชำระภาษีไม่ว่าจะเป็นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย จากการคำนวณในอัตราภาษีต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.3 การจัดซื้อจัดจ้าง หมายถึง กิจกรรมในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ รวมถึงการจ้างงานต่าง ๆ ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

6.4 การติดตามและประเมินผล หมายถึง การรายงานรายรับ – รายจ่ายและผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อในรอบ 3 เดือน และในรอบ 1 ปี รวมถึงการติดตามและประเมินผล โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความโปร่งใส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าไปมีบทบาททางด้าน การตรวจสอบการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านงบประมาณและทิศทางขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อในการที่จะสร้างความโปร่งใสป้องกันการทุจริต และสามารถตรวจสอบได้ โดยประเด็นปัญหาและอุปสรรค ที่ได้รับจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล
5. แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ
6. บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระทำหรือมาตรการที่รัฐบาลกลางหรือการบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่น จัดทำกิจการหรือ การบริการสาธารณะ บางเรื่อง ภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น หรือ โอนภารกิจบริการสาธารณะบาง กิจการจากรัฐไปให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545 : 3)

มยุรี อนุมานราชชน (2549: 11) ได้ให้ความหมาย ของการกระจายอำนาจ คือ การโอน กิจการ บริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ใน ท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือการที่หน่วยงาน บางหน่วยรับผิดชอบ จัดทำกิจการสาธารณะ อย่างเป็นอิสระ จากองค์กรปกครองส่วนกลาง

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2545: 7) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ว่าเป็นคำที่มีความหมายกลาง ๆ ที่ครอบคลุมทั้งการกระจายอำนาจที่แบ่งอำนาจ (Deconcentration) และ การกระจายอำนาจที่เป็นการ โอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งการจะมองว่าเป็นการกระจายอำนาจ

ในความหมายใดนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาในรายละเอียด ของการกระจายอำนาจว่ามีมติและขอบเขตที่กว้างขวางเพียงใด

จากแนวคิดและความหมายของการกระจายอำนาจนั้นถือเป็นการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจากระดับบนลงสู่ระดับล่าง มาเป็นการบริหารที่เน้นการสะท้อนปัญหาและความต้องการจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน ซึ่งในการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองในระดับท้องถิ่นนั้น เป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย วัตถุประสงค์ที่สำคัญของระบอบดังกล่าว คือการให้ประชาชนในประเทศ ได้มีสิทธิเสรีภาพทั้งการคิด การแสดงออก ได้อย่างเสรี ภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่บังคับขึ้น เพื่อให้ประชาชนภายในประเทศอยู่อย่างเป็นปกติสุข ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด การแสดงออก ได้แก้ไขปัญหานั้นถือว่าการปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการปกครองท้องถิ่น เกิดจากความต้องการที่จะกระจายอำนาจกระจายงบประมาณ กระจายภารกิจจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นบริหารจัดการ ดังจะเห็นได้จากประเทศที่มีความเจริญแล้ว ท้องถิ่น หรือการปกครองท้องถิ่น จะมีบทบาทสำคัญมาก ดังนั้นจากแนวคิดทางการปกครอง (William T. Bluhm. 1971 : 4) ได้กำหนดไว้ 2 แนวทาง ได้แก่ การกำหนดนโยบาย และการบริหารงานภาครัฐซึ่งนโยบายหรือการบริหารงานเพื่อให้ได้ผลนั้นต้องมีการพัฒนาและเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ทหาร ศาล กลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ (Leon P. Baradat. 2003 : 103) ระบุว่า การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยหากใช้อำนาจหรือความเชื่อตามความคิดของคนแล้วจะไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องมีทั้งหลักการและกระบวนการควบคู่ไปด้วย ดังนั้นจึงมีผู้ให้แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นหลายท่าน ได้แก่

สุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2545 : 128) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชน ดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร พัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ คัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมภายใต้ขอบเขตกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐบาลกลาง

1. หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแนวคิด การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาที่แตกต่างกัน และการแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุดนั้น ย่อมต้องอาศัยบุคคลในท้องถิ่น เพราะเป็นผู้รู้จักจริงในปัญหา และสามารถระดมความรู้ ผ่านกระบวนการประชาคม เพื่อหาทางออก จนกระทั่งสามารถตอบสนอง

ความต้องการของท้องถิ่นได้ ซึ่งหลักการกระจายอำนาจ ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ดังนี้

- 1.1 เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง
- 1.2 ทำให้การแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น
- 1.3 ส่งเสริมให้คนในแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถ และพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
- 1.4 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของประชาธิปไตย และเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนในท้องถิ่น ได้ก้าวไปดูแลปัญหาในระดับชาติต่อไป
- 1.5 เป็นการเสริมสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งให้กับชุมชน ที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพ และมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนท้องถิ่นตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารจัดการการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความเป็นเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จากความเป็นอิสระนั้นเองทำให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และมีการบริหารการคลังเอง ซึ่งจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง และที่สำคัญการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น เป็นการแก้ไขได้ตรงประเด็นมากที่สุด เนื่องจากท้องถิ่นย่อมเข้าใจปัญหานั้น ๆ ได้ดีกว่า การกำหนดนโยบายมาจากส่วนกลาง ซึ่งบางครั้งก็ไม่สอดคล้องกับท้องถิ่นและเกิดความไม่คุ้มค่า

2.2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่น เข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาค และภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านนโยบายและด้านกฎหมาย เท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตาม ประเมินผล

2.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการ สาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ และที่สำคัญก็คือเกิดความประหยัด หรือความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ อีกทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างถูกต้องและแท้จริง

3. ลักษณะของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น

ในการปกครองท้องถิ่นนั้น เป็นการกระจายอำนาจทั้งงบประมาณ บุคลากร และภารกิจ ซึ่งสามารถแยกลักษณะของการกระจายอำนาจได้แก่ (มยุรี อนุমানราชชน. 2549 : 11-12)

3.1 มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นเป็นนิติบุคคล เพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง โดยมีหน้าที่ มีงบประมาณ มีทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง เพียงแต่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

3.2 มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.3 มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมาย ได้เองพอสมควร คืออำนาจวินิจฉัย และดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

3.4 มีงบประมาณและรายได้ของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจปกครองนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน (ถ้ามี) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

3.5 มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นบุคลากรของท้องถิ่นเอง นอกจากจะมีงบประมาณแยกออก เป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจปกครองนั้น จะต้องมิใช่เจ้าหน้าที่ อันเป็นพนักงานของตนเอง เป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้ มิได้สังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลาง โดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

1. ทฤษฎีกลุ่มความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory)

ทฤษฎีนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มปัญญานิยม มีความเชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ ต้องใช้ประสาทสัมผัส (Sens) และใช้สติปัญญาเป็นตัววิเคราะห์ข้อมูล และเก็บสะสมประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาใหม่ สำหรับกลุ่มแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ กลุ่มแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และกลุ่มแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructinism) ได้แก่

1.1 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิด ไตร่ตรอง ได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถคิดได้อย่างมีวิจารณญาณ สามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ตามหลักความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ที่พบเห็นมาสร้างเป็น โครงสร้างใหม่ทางสติปัญญา

คีมิล (Kemil : 1991) (Noddings : 1990) (Von Glasserfeld : 1991) (Henderson : 1992) ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทางปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้วิธีการแก้ปัญหา (Collaborative Constructivism) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีวิธีคิดในการแก้ปัญหาไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ต้องเกิดจากความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหามาของตนเอง แนวคิดทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจาก แนวคิดของนักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่าน ได้แก่แนวคิดของ มองเพียเจต์ (Jean Piaget) เรียกว่า Cognitive Constructivism ที่เรียกว่าถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาแล้วจะทำให้ผู้เรียนพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่สภาวะสมดุล โดยวิธีการ कुछได้แก่ การรับรู้ข้อมูลใหม่ จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญาและปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา คือ การเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือ ความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่ง สร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาหรือเกิดการเรียนรู้ได้ส่วนแนวคิดของ วิกทอทสกี (Vygotsky) ได้เน้นบริบททางสังคม เรียกว่า (Social Constructivism) เชื่อว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยผ่านทางกรมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา สำหรับ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning by Doing) ที่เชื่อว่าผู้เรียนต้องการเรียนควบคู่ไปกับการกระทำ และผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจความรู้ใหม่ โดยอาศัยประสบการณ์เดิม ที่สะสมมาเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ อันเป็นความพยายามทางสังคมก่อให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่เน้นความสำคัญของ

การสร้างความรู้โดยกลุ่มคนในสังคม สำหรับแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner) เห็นว่าประสบการณ์เดิมของผู้เรียนจะมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้และเชื่อว่าวุฒิภาวะอย่างเดียว ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างองค์ความรู้ใหม่ต้องมีองค์ประกอบอื่นเกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทางด้านภาษา และประสบการณ์เดิมเข้ามามีส่วนสำคัญในการเพิ่มความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและแนวคิดของ ออซูเบล (Ausubel) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่สามารถเชื่อมความรู้ใหม่ได้กับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ นำมาจัดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย แต่ถ้าผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งใหม่ไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมได้ เรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มี ความหมายหรือเรียนแบบท่องจำ

ชัยพร วิชาวุธ (2525 : 188) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการตีความสิ่งที่เห็น สิ่งที่ได้ยินและสิ่งที่รู้สึกด้วยประสาทสัมผัสอื่น ๆ เพื่อให้รู้ว่าคืออะไร สิ่งที่เราสัมผัสทั้งที่เป็นวัตถุ มนุษย์ด้วยกันและความเป็นไปภายในจิตใจของเรา

สุชา จันทร์ธอม (2541 : 128) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายที่สุดถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การเข้าใจ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายการรับรู้แตกต่างกันออกไป เช่น

1. การรับรู้ คือ การตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) ในการรับรู้ นั้นเราไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ได้ว่า วัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้นั้น คืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ที่ใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้เป็นการใส่ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาในการรับสัมผัส

2. ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งที่เร้า และการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ปราณี รามสูต (2542 : 7) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่ร่างกายสัมผัส สิ่งเร้าแล้วแปลความหมายสิ่งนั้น ๆ ออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจ

2. กระบวนการของการรับรู้ (Process of Perception) เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ (Understand) การคิด (Thinking) การรู้สึก (Sensing) ความจำ (Memory) การเรียนรู้ (Learning) การตัดสินใจ (Decision Making) การแสดงพฤติกรรม (Behavior)

3. องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการรับรู้มี ดังนี้

3.1 สิ่งเร้า (Stimulus) เช่น รูป รส กลิ่น เสียง

3.2 อวัยวะรับสัมผัส (Sense Organ) เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง

3.3 ประสบการณ์เดิม ความรู้ ความจำเดิมที่เกี่ยวกับสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส

3.4 การแปลความหมายจากสิ่งที่สัมผัส

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

การรับรู้ของบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ความสนใจ อายุ อาชีพและความเกี่ยวข้องของสิ่งเร้ากับบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า การรับรู้ของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคมของบุคคลนั่นเอง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลมี 2 ประการ

4.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการหรือแรงขับ คุณค่า ความสนใจและประสบการณ์เดิม

4.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความเชื่อถือ บอกเล่า คำแนะนำ คำสอน ที่ได้รับต่อกันมา ตลอดจน สื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

นอกจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อีก ได้แก่ สมรรถนะของอวัยวะรับสัมผัส ความสามารถของสมอง และประสาทสัมผัสที่จะรับ เลือกจัดหมวดหมู่และตอบสนอง รวมทั้งลักษณะขนาดและชนิดของสิ่งเร้า ดังเช่น ถ้าสิ่งเร้านั้นมีความเข้มข้นมาก ขนาดของสิ่งเร้านั้นใหญ่และสะกดตา โดยเฉพาะสิ่งเร้าใหม่ ๆ ที่เราไม่คุ้นเคย บุคคลจะใส่ใจและเกิดการรับรู้หากพบว่ามีความแตกต่างของสิ่งเร้าเกิดขึ้นและสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำ ๆ และมีการเคลื่อนไหว บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้านั้นได้ดี และรวดเร็ว

จากการศึกษาซึ่งมีผู้ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง การมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ การสัมผัสโดยผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรอง การศึกษา และประสบการณ์เดิมและแปลความหมายของสิ่งนั้น ๆ ออกมา ซึ่งเป็นกระบวนการคาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด การรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ การแสดงพฤติกรรม ซึ่งการรับรู้ของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ ภูมิหลังทางสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอก มีความเชื่อว่าผู้เรียนรู้ได้ต้องใช้ประสาทสัมผัส และใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ข้อมูล นำประสบการณ์เดิมไปใช้กับปัญหาใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการร่วมมือกันของบุคคลภายในองค์กร หน่วยงาน ชุมชน ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงาน หรือการทำกิจกรรมนั้น

บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นหากมองถึงการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะขาดเสียไม่ได้ก็คือ พี่น้องประชาชน เพราะวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการปกครองท้องถิ่นก็เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการคิด เสนอแนะ แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างตรงประเด็น ดังนั้นจึงได้มีนักวิชาการหลายท่าน ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2546 : 3) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการซึ่งได้แก่

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปได้รับอำนาจ ที่จะคิดจะทำมากขึ้น ไม่ว่าในเรื่องการเมือง หรืออำนาจในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใด ๆ
2. การมีส่วนร่วมหมายถึง ต้องร่วมกันอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และควรมีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริง / เข้มแข็ง (Active) มิใช่ร่วมอย่างผิวเผิน เฉื่อยชา (Passive)
3. การมีส่วนร่วมหมายถึง ต้องร่วมตั้งแต่ขั้นแรกของกระบวนการ จนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ (Entire Development Process)
4. การมีส่วนร่วมมักเป็นเรื่องที่ ผู้ด้อย โอกาส ขอแบ่งอำนาจ จากผู้ที่มีอำนาจ เหนือกว่าเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตตนให้ดีขึ้น

สรุปการมีส่วนร่วมตามความหมายของ นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา คือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมโดยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่ร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530 : 61) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้าง โอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคล และกลุ่มคนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม โดยต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วม เพราะการหวังรางวัลตอบแทน และสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องสอดคล้องกับชีวิต ความจำเป็น ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

นอกจากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวมาแล้ว (โกสิน พลกุล. 2540 : 9-12) ยังได้มีการอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการเตรียมการก่อนดำเนินการขององค์กรฝ่ายบริหารนั้น อาจแยกจากจำนวน ประชาชนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ถ้าเรื่องที่จะดำเนินการนั้นเกี่ยวข้องกับประชาชน ไม่ที่ร้าย ก็จะใช้กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน รายที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้มีโอกาสรับทราบ และได้แย้ง ถัดค้านการดำเนินการนั้นได้

2. ถ้าเรื่องที่จะดำเนินการนั้นเกี่ยวข้องกับประชาชนบางกลุ่ม บางประเภท ก็จะใช้กระบวนการที่ปรึกษา หรือตัวแทนของประชาชน กลุ่มนั้น หรือประเภทนั้น

3. ถ้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในวงที่กว้างขึ้น จะใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง และการบริหารราชการแผ่นดินในต่างประเทศนั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1. การไต่สวนสาธารณะ หรือประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนการออกกฎ คำสั่ง หรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในปัญหาสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

2. Public Inquiry คือ มาตรการที่ฝ่ายปกครองเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะถูกกระทบหรือเสียหายในเรื่องนั้น ๆ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งคัดค้านก่อนที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหรือคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นนั้นสำหรับความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบไปด้วย

1. การให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยตรวจสอบว่าผู้บริหาร หรือหน่วยงานปฏิบัติของท้องถิ่น รับฟังและนำปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของสมาชิกสภาท้องถิ่น และประชาชนเสนอไปปฏิบัติ และรายงานให้ประชาชนทราบ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ในการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือไม่

3. ตรวจสอบว่ามีรายงานการประชุมชุมชน หรือหนังสือเชิญให้ประชาชนร่วมประชุม และตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ความจำเป็นของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นแล้ว เสมือนหนึ่งว่าเป็นกระจกคอยสะท้อนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพราะหากท้องถิ่นใดมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทั้งหน่วยงานในระดับภายนอกและภายในท้องถิ่นเอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมาย จัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งการดำเนินงานของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวในลักษณะเครือข่าย รวมทั้งให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้มีการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ดังนั้น ความจำเป็นของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการ ได้ให้แนวคิดไว้หลายประเด็น แต่ในที่นี้จะยกให้เห็นถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของท้องถิ่น ซึ่งแยกออกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

2.1 ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2546 : 10-11) ได้ให้เหตุผลของความจำเป็นในการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป ได้แก่

2.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่จำกัด ทุกคนมีความห่วงใย จึงต้องเข้ามามีส่วนร่วม

2.1.2 เพื่อให้ชุมชนและกลุ่มต่าง ๆ สนับสนุนต่อผลการตัดสินใจนั้นๆ หรือในบางกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ไม่อยู่ในสถานะที่จะบังคับใช้ในการตัดสินใจนั้น ๆ ได้หรือต้องได้รับความสมัครใจในการสนับสนุน จากคนส่วนใหญ่ของชุมชน จึงสามารถดำเนินการได้ มิฉะนั้นกลุ่มที่คัดค้าน อาจทำให้โครงการล้มเลิกไปได้ จึงต้องให้ชุมชนสนับสนุน โครงการให้มาก

2.1.3 เมื่อต้องตัดสินใจอย่างไรแล้ว จะเกิดผลกระทบที่สำคัญต่อ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น การก่อสร้างเขื่อน จำเป็นต้องศึกษาให้รอบคอบทั้งในด้านการอพยพประชาชน ปัญหาหน้าท่วม ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและการสูญเสียของระบบนิเวศ

2.1.4 เพื่อหาทางเลือกที่ดีกว่า ทั้งนี้ฝ่ายรัฐบาลอาจไม่มีข้อมูลที่ดี หรือแนวคิดที่เหมาะสมที่สุดเสมอไป เช่น การทำแผนที่สามารถทำได้ดีในท้องที่หนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง อาจไม่สามารถนำไปใช้ได้ผลกับท้องที่อื่น ได้ดี ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดก็คือการทำให้ผู้ที่ได้ผลประโยชน์หรือผลกระทบมาร่วมกันให้ความคิดเห็น

2.1.5 เป็นหลักการบริหารบนพื้นฐานของความสุจริต และยุติธรรม ภายใต้ระบบประชาธิปไตย การให้มีส่วนร่วมจากประชาชนเสมือนให้ตรวจสอบ การทำงานของ

หน่วยงาน นอกจากนี้การที่ชนกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วม เช่นร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน ฯลฯ หมายถึงการให้ความเป็นธรรม ที่จะให้พวกเขาได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

2.1.6 ประชาชนอาจเป็นต้นเหตุของความล้มเหลวของโครงการได้ ถ้าไม่มีส่วนร่วมเช่น การรณรงค์ลดปริมาณขยะ การเลิกดื่มสุรา การประหยัดพลังงาน การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2.1.7 ประชาชนอยู่ใกล้ขีดเหตุการณ์ รับทราบและเผชิญปัญหานั้นๆ เอง เช่นการเกิดปัญหา หมอกควันในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ปัญหาการอพยพของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

2.1.8 จำเป็นต้องมีตัวแทนประชาชนหลายฝ่าย ร่วมดูแล ผลประโยชน์ของตน เพราะที่ผ่านมามีผลประโยชน์จากการพัฒนาตกถึงเฉพาะคนบางกลุ่ม

2.2 ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เจมส์ แอล คริกตอน (Jame L. Creighton ; อ้างถึงใน นรินทร์รัชย์ พัฒนาพงศา. 2546 : 12) สำหรับการปกครองท้องถิ่น ก็มีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมมาก หากไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมก็จะเกิดความขัดแย้งและชุมชนก็แบ่งออกเป็นพวกเป็นฝ่ายได้ง่าย ดังนั้นการมีส่วนร่วมจะมีโอกาสระดับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ คือ

2.2.1 ชุมชนอาจเกิดความรู้สึกถึงความหวาดกลัว หรือเกิดมีความเสี่ยงสูง ถ้าโครงการนั้น ๆ เกิดขึ้นโดยขาดการมีส่วนร่วม

2.2.2 ประชาชนจะไปรวมตัวเป็นกลุ่ม เป็นพวก (พันธมิตร) กันแน่นแฟ้นมากขึ้น

2.2.3 เริ่มขยายขอบเขตของประเด็นปัญหาออกไปเรื่อย ๆ

2.2.4 การสื่อสารระหว่างคู่กรณีเกิดการบิดเบือนมากยิ่งขึ้น กลุ่มมีความเชื่อเหมือนกัน ก็จะหันหน้าเข้าหากันแต่ไม่ฟังข่าวสารจากฝ่ายอื่น (ทำให้ลดโอกาสที่จะแก้ไขปัญหาได้สำเร็จน้อยลง)

2.2.5 จุดยืนจะกลายเป็นจุดที่ตายตัวสุดโต่ง ยากที่จะปรับลดลงมาตกลงกันได้

2.2.6 เปลี่ยนเป้าหมายเป็นความรุนแรง คิดทำร้าย – ทำลายผู้อื่น ซึ่งอาจเกิดขึ้นทั้งทางอารมณ์ ทางจิตใจ หรือทางร่างกาย โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลใด ๆ

2.3 หลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

พื้นฐานของการมีส่วนร่วมของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา อายุ เพศ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ดังนั้นจึงได้มีการจำแนกหรือกำหนดพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ เช่น แนวคิดของ

นรินทรชัย พัฒนาพงศา (2546 : 14-15) ได้กำหนดหลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ได้แก่

2.3.1 ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามีการใช้เทคโนโลยีโดยที่มนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้ หรือเข้าใจเพียงพอ ก็อาจไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หรือตรงข้าม กลับใช้ทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง หรือสิ่งแวดล้อม ได้

2.3.2 เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน อย่าคิดว่าเขาเป็นชนชั้นต่ำ ไม่มีศักดิ์ศรี

2.3.3 เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วดี มาตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขาอาจอยู่นั้นมิใช่กรรมเก่า

2.3.4 เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงค่อย ๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

2.3.5 เชื่อว่าคนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อย และชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้นการจะให้มีส่วนร่วมจะเอาใจฝ่ายเดียวไม่ได้

2.3.6 ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้ได้ดี ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการ (Active Partner) เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมการที่มนุษย์บางกลุ่มปฏิเสธเทคโนโลยีอย่างสิ้นเชิง ก็เป็นไปตามระดับความเข้าใจในเทคโนโลยีนั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ และมีกลวิธีปรับความเข้าใจนั้นมาสู่ระดับที่แต่ละฝ่ายยอมรับได้เพียงใด ซึ่งต้องให้ได้รับโอกาสที่เข้าใจ และยอมปรับให้เหมาะสมกับตนอย่างเหมาะสม

2.3.7 อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลแต่ละคน หรือ ประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือ ให้มีตัวแทนมามีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่

2.3.8 การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสมต่อไปนี้

1) ผู้ที่เข้าร่วมต้องมีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้เข้ามีส่วนร่วม

2) ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้

- 3) มีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง และสมบูรณ์
- 4) ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้ต้องการเข้ามาร่วมกับ โครงการมากยิ่งขึ้น
- 5) การมีส่วนร่วมต้องไม่ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากและไม่กระทบ กระเทือนในหน้าที่การงาน

องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากแนวคิดการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณจึงถือเป็น สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากเปรียบกับร่างกายของมนุษย์ ก็จะมีหัวใจที่คอยสูบฉีดโลหิต ไปเลี้ยง ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย นั่นก็แสดงให้เห็นว่าหากระบบหรือกลไกการทำงานของหัวใจผิดปกติ ก็จะมี ผลกระทบต่ออวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย ซึ่งถ้าเป็นระบบการบริหารงานด้านงบประมาณแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน องค์กรและประชาชนเป็นลำดับขั้น ซึ่งแนวคิดของ

เกลน เอ เวลช์ เอช ออ (Glenn A. Welsch, et al. 1988 : 5) ระบุว่างบประมาณขึ้นอยู่กับ 2 ลักษณะด้านที่หนึ่ง คือ เป็นการกำหนดปริมาณงบประมาณทั้งหมดในรูปของแผนงาน เช่น แผน กำไร แผนงบประมาณอีกลักษณะหนึ่ง ได้แก่การกำหนดช่วงเวลาที่จะชัดเจน ดังนั้นจึงได้มีนักวิชาการ ที่ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความเกี่ยวกับงบประมาณ ไว้ดังนี้

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 22) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง แผนทางการเงินเกี่ยวกับประมาณการราย ได้ และรายจ่ายของรัฐบาลในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะต้องขอ อนุมัติจากรัฐสภา

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2538 : 382) งบประมาณหมายถึง แผนการปฏิบัติงานของ รัฐบาลที่แสดงในรูปตัวเงินที่เสนอต่อรัฐสภาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ไพรัช ตระการศิรินนท์ (2550 : 174) งบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของ รัฐบาลที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐ ซึ่ง ประกอบด้วยแผนทางการเงิน และโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ตามที่รัฐบาลได้ สัญญาไว้กับรัฐสภา และประชาชนที่จะใช้เงินภายใต้เงื่อนไข และแนวทางการบริหารงานที่กำหนด ไว้

ดังนั้น จากการให้คำจำกัดความในส่วนของงบประมาณจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านจึง ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การจัดทำงบประมาณนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนและกระบวนการ เพื่อให้ เกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

ซึ่งกระบวนการบริหารงบประมาณ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปไว้ ดังนี้

ไพรัช ตระการศิรินนท์ (2550 : 352-353) ได้แบ่งกระบวนการบริหารงบประมาณไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การจัดเตรียมงบประมาณ (Preparation) เจ้าหน้าที่ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่เสนอคำของบประมาณต่อผู้มีอำนาจส่วนกลาง ตามแผนงานและโครงการของท้องถิ่น

2. การอนุมัติงบประมาณ (Adoption) ฝ่ายบริหารของท้องถิ่นเมื่อได้เสนอร่างงบประมาณของท้องถิ่นต่อสภาท้องถิ่นแล้ว สภาท้องถิ่นมีหน้าที่พิจารณาอนุมัติงบประมาณของท้องถิ่น คล้ายบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาของประเทศในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ

3. การบริหารงบประมาณ (Execution) ฝ่ายบริหารของท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบริหารการจัดเก็บรายได้ ตามประมาณการและบริหารหรือควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน หรือ โครงการของแต่ละหน่วยงานในสังกัดท้องถิ่น รวมทั้งติดตามรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 278-279) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การจัดทำงบประมาณ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานคลังรวบรวมงานการเงินและสถิติต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน เพื่อใช้ประกอบในการคำนวณขอตั้งงบประมาณเสนอต่อเจ้าหน้าที่งบประมาณ โดยให้เจ้าหน้าที่งบประมาณวิเคราะห์ ตรวจสอบ จากนั้นเจ้าหน้าที่งบประมาณจัดทำร่างแล้วเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารเสนอต่อสภาต่อไป

2. การอนุมัติงบประมาณ เป็นขั้นตอนที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือฝ่ายบริหารได้จัดทำร่างงบประมาณรายจ่าย เสนอต่อสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นได้พิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายต่อไป โดยทั่วไปการพิจารณาของสภาท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 3 วาระคือ

วาระที่ 1 เป็นวาระที่ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภา ขั้นตอนนี้สภาจะพิจารณาว่าจะรับหลักการแห่งร่างงบประมาณรายจ่ายที่เสนอหรือไม่ ถ้าไม่รับร่างงบประมาณดังกล่าวก็ตกไป ถ้าสภารับหลักการก็แต่งตั้งคณะกรรมการแปรญัตติต่อไป

วาระที่ 2 เป็นการพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราหรือตามหัวข้อ หรือผลจากการพิจารณาการแปรญัตติของคณะกรรมการวิสามัญ ก่อนที่จะนำไปสู่การพิจารณาในวาระที่ 3 ต่อไป

วาระที่ 3 เป็นขั้นตอนที่สภาท้องถิ่นได้อนุมัติหรือเห็นชอบร่างงบประมาณรายจ่ายแล้ว เพื่อจะได้ประกาศใช้ต่อไป

3. การบริหารงบประมาณ เมื่องบประมาณรายจ่ายประกาศใช้แล้ว ฝ่ายบริหารจะต้องบริหารงานให้เป็นไปตามงบประมาณรายจ่าย ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การจัดหา

รายได้ การเก็บรักษาเงิน การฝากเงิน การถอนเงิน การซื้อการจ้าง การจัดหาพัสดุ การเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชี เป็นต้น

4. การควบคุม การตรวจสอบ และการติดตามผลงบประมาณ เป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการตั้งแต่การจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และภายหลังที่ได้บริหารงบประมาณไปแล้ว รวมถึง การปรับปรุงกระบวนการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น

4.1 การควบคุม การตรวจสอบ และการติดตามผลในขั้นการจัดทำงบประมาณ จะต้องควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นอันดับแรก

4.2 การควบคุม การตรวจสอบ และการติดตามผลในขั้นการบริหารงบประมาณ จะต้องควบคุมการจัดเก็บรายได้ ตลอดจนการจัดซื้อจัดหาพัสดุ การก่อสร้าง การเบิกจ่ายเงิน และการบันทึกระบบบัญชี เป็นต้น

4.3 การควบคุมการตรวจสอบ และการติดตามผลภายหลังที่ได้บริหารงบประมาณไปแล้ว เป็นการผสมผสานระหว่างการควบคุม ตรวจสอบ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยต้องคำนึงถึงความถูกต้องและความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น การควบคุมภายในองค์กร ได้แก่ หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาท้องถิ่น และการควบคุมภายนอก ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้นจากกระบวนการบริหารงบประมาณที่ได้มีการนำเสนอข้างต้นนั้น ในที่นี้จะได้อธิบายถึงแนวคิดทางด้านการบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า ก่อนที่จะได้มาซึ่งงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการได้มาซึ่งโครงการ กิจกรรม การคัดเลือกโครงการ การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร ส่วนราชการ ระดับภูมิภาคและชาติลุ่มภู ระเบียบ จากส่วนกลางจากนั้นก็จำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ มีการตรวจสอบก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการหรือก่อนจัดทำงบประมาณ

สำหรับการดำเนินการจัดเตรียมงบประมาณหรือก่อนจัดทำงบประมานนั้น เป็นขั้นตอนที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะว่าจะต้องเตรียมพร้อมทั้งข้อมูลทางการเงินในรอบปีและในปีที่ผ่านมาประกอบในการตัดสินใจหรือกำหนดประมาณการงบประมาณ ทั้งรายรับและรายจ่าย นอกจากนั้นการจะได้มาซึ่งโครงการที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนนั้นต้องอาศัยกระบวนการภาคประชาคมเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสามารถอธิบายถึงกระบวนการในส่วนของการจัดเตรียมงบประมาณได้ ดังนี้

1.1 การสำรวจความต้องการของประชาชน ผ่านกระบวนการประชาคม เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นการปกครองที่ต้องอาศัยประชาชนในระดับต่างเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ย่อมมีแนวทางแก้ไขที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งอาจจะใช้วิธีการแก้ไขอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจไม่สามารถใช้กับท้องถิ่นอื่น ๆ ได้บางครั้งอาจจะเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ซึ่งความต้องการของแต่ละท้องถิ่นนั้นหากมิได้มีการรวบรวมหรือจัดลำดับความสำคัญว่าปัญหานี้ ชุมชนหรือท้องถิ่น ต้องแก้ไขเป็นอันดับแรก และเรียงลำดับความสำคัญไว้ การแก้ไขปัญหาก็จะไม่ตรงจุดและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้ การมีส่วนร่วมในรูปของกระบวนการประชาคม โดยอาศัยเสียงข้างมากย่อมเป็นทางออกที่ดีที่สุด เพราะว่าจะอย่างน้อยก็เกิดจากแนวความคิดของคนส่วนใหญ่ในชุมชนนั้น ๆ แต่จะทำได้หรือไม่ก็ต้องอาศัย การประสานงานของผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่รับผิดชอบในหมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงานทางด้านการเสนอโครงการ กิจกรรม ที่หมู่บ้าน ชุมชนต้องการ ไปยังหน่วยงานที่มีศักยภาพกว่า ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ และงบประมาณ เป็นต้น หากชุมชนหรือหมู่บ้านมีโครงการหรือกิจกรรมมาก ย่อมที่จะเกิดปัญหาในการตัดสินใจว่าจะเลือกโครงการใด กิจกรรมใด เป็นอันดับแรก เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อน หรือเป็นปัญหาหลักของหมู่บ้าน ดังนั้นต้องอาศัยองค์ความรู้ในรูปของการจัดทำแผนชุมชนเข้ามาช่วย

1.2 แผนชุมชน เป็นแผนปฏิบัติการระดับตำบลที่เกิดขึ้นจากการจัดการและกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน ซึ่งชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันกำหนดกิจกรรมขึ้นมาเอง รวมทั้งชุมชนร่วมกันดำเนินการตามแผน โดยเน้นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก หากมีกิจกรรมที่เกินศักยภาพ ของชุมชนจะดำเนินการเองได้ อาจจะขอการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรภายนอก ซึ่งแผนชุมชนมีองค์ประกอบที่เน้นการใช้ฐานของทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งนำไปสู่การเอาชนะความยากจน และกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือคนในชุมชนที่สมควรดูแล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ระบบออนไลน์ 2 ธันวาคม 2556) นอกจากการให้ความหมายดังกล่าวแล้ว แผนชุมชนหมายถึง กิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกันเพื่อจัดทำแผนขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ให้เป็นไปตามความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนได้มาร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก (สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : ระบบออนไลน์) จากความหมายของแผนชุมชนนั้นหากจะแบ่งระยะเวลาหรือแบ่งกระบวนการในการจัดทำแผนชุมชนดังกล่าว อาจกำหนดไว้ 3 ระยะได้แก่ ระยะก่อนการจัดทำแผน ซึ่งเป็นระยะที่จะต้องมีการจัดเตรียมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนทั่วไป ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำในด้านต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อที่จะกำหนดประเด็นปัญหาในการจัดทำประชาคม พร้อมกับกำหนดกรอบและทิศทางในการทำประชาคม อาจกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จด้วยก็ได้ ระยะต่อมาเป็นการดำเนินการประชาคม โดยอาจจะยึดกรอบขององค์การบริหารส่วนตำบล กรอบของทางอำเภอหรือจังหวัดเป็นแนวทาง และถ้าเป็น โครงการที่จะเสนอของบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดกรอบหรือแนวคิดขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ เพื่อที่จะสามารถจัดทำโครงการ กิจกรรมต่างๆ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ และสามารถบรรจุโครงการไว้ในแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ และระยะสุดท้ายเป็นการรวบรวมเอกสาร รายงานการประชุม หรือภาพถ่าย พร้อมทั้งจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะสามารถเสนอของบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ และบูรณาการเข้ากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.3 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผน 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล สืบเนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 281 ระบุว่า รัฐได้มอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำบริการสาธารณะให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นประกอบด้วย พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 (4) ระบุว่า การกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยภายในปี พ.ศ. 2544 กำหนดการจัดสรรไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนต่อรายได้ ของรัฐบาลไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเอง จะต้องมีการกำหนดแนวทางในการบริหารงบประมาณ ทั้งที่จัดเก็บได้เอง และที่ได้รับการจัดสรรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ฉะนั้นการวางแผนยุทธศาสตร์จึงเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะแผนยุทธศาสตร์เป็นแผนงานระยะยาวที่ครอบคลุมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในอนาคต และแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลนี้ จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด กลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด้วย

1.4 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด สำหรับแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นนอกจากจะต้องอาศัยข้อมูลในระดับล่าง ไม่ว่าจะเป็นแผนชุมชน แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยทิศทางหรือกรอบแนวคิด จากส่วนภูมิภาคและระดับชาติเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในปัจจุบัน นั่นก็คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2554) เป็นแผนระยะยาว โดยแผนดังกล่าวได้นำแนวความคิดเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทย นอกจากแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ในแผนระดับชาติยังได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ ดังนี้

1.4.1 ยุทธศาสตร์พัฒนาคน โดยเน้น ให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ผู้สังคมแห่งการเรียนรู้ มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.4.2 ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม สร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน และอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน

1.4.3 ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน และสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันและการกระจายผลประโยชน์

1.4.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1.1.3 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมสร้างการบริหารจัดการที่สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้

นอกจากยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติที่จำเป็นต่อการบริหารงานด้านงบประมาณแล้วยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครพนม ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา “เมืองน่าอยู่ คู่สัมพันธ์อินโดจีน” โดยจังหวัดนครพนมได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดนครพนม คือ 1. บ้านเมืองน่าอยู่ 2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3. การพัฒนาการค้าชายแดน 4. การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร 5. การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยแผนการพัฒนาจังหวัดนครพนม ได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางการพัฒนาสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ดังนั้นเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำโครงการ กิจกรรม ใด ๆ จะต้องระบุได้ว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครพนม ด้านใดบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อให้การพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับชาติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.5 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือแผน 3 ปี ในส่วนของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือแผน 3 ปี นั้นถือเป็นแผนระยะสั้นสามารถปรับปรุงได้

ทุกปี หรือสามารถขอปรับแก้ไขได้ ดังนั้นแผนพัฒนา 3 ปี นี้จะเป็นแผนที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งแผนดังกล่าวจะประกอบไปด้วยโครงการพัฒนาที่ครอบคลุม ยุทธศาสตร์ทุกด้าน จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว และที่สำคัญในแผน 3 ปี นี้จะมีการวิเคราะห์ลักษณะของโครงการพร้อมกับกำหนดงบประมาณในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นแผนพัฒนา 3 ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัย อาทิเช่น นโยบายของผู้บริหารความต้องการของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ความต้องการของคณะกรรมการพัฒนาหรือแม้แต่ความต้องการของประชาชน ว่าต้องการให้มีโครงการ หรือกิจกรรมบรรลุไว้มากน้อยเพียงใด ยิ่งถ้าเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ศักยภาพในการดำเนินงานตามแผนย่อมทำได้น้อยกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ นอกจากนั้น ประโยชน์ของแผนพัฒนา 3 ปี ยังเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรการบริหาร เช่น เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ หากมีการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

1.6 การจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการประมาณการรายรับ ว่าในปีงบประมาณที่ผ่านมา มีรายรับทั้งสิ้นเท่าใด และในปีงบประมาณต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบล จะตั้งหรือประมาณการรายรับเพิ่มขึ้น หรือลดลงเท่าใด เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับวงเงินสำหรับการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ดังนี้ (สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, ม.ป.ป : 36-37) ลักษณะของการจำแนกประมาณการรายรับ แบ่งออกเป็น

1.6.1 รายได้ จำแนกเป็น หมวดภาษีอากร หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต หมวดรายได้จากทรัพย์สิน หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและกิจกรรมพาณิชย์ หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายได้เบ็ดเตล็ด

1.6.2 เงินได้อื่น จำแนกเป็น เงินกู้ เงินสะสมจ่ายขาดลักษณะของการจำแนกประมาณการรายจ่าย แบ่งออกเป็น

1) งบประมาณรายจ่ายทั่วไป ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง และรายจ่ายตามหน่วยงาน จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1) รายจ่ายประจำ ประกอบด้วย (1) หมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำ (2) หมวดค่าจ้างชั่วคราว (3) หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ (4) หมวดค่าสาธารณูปโภค (5) หมวดเงินอุดหนุน และ (6) หมวดรายจ่ายอื่น ๆ

1.2.) รายจ่ายเพื่อการลงทุน ประกอบไปด้วยหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง

2) งบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ ได้แก่ กิจการสถานธนาภูบาล การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊ส กิจการโรงแรม การพาณิชย์ เป็นต้น

จากขั้นเตรียมการที่ต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางด้านประชาคมข้อมูลด้านแผนงานและโครงการต่าง ๆ รวมทั้งด้านงบประมาณในปีที่ผ่านมาเป็นตัวประมาณการรายรับและรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งจากขั้นตอนดังกล่าว เมื่อได้รับการรับรองในส่วนของการบริหารและเจ้าหน้าที่งบประมาณแล้ว ก็จะเข้าสู่ขั้นอนุมัติงบประมาณต่อไป

2. ขั้นอนุมัติงบประมาณ

ขั้นอนุมัติงบประมาณเป็นขั้นตอนที่ฝ่ายบริหารเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เพื่อให้ทางสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาซึ่งขั้นตอนของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะพิจารณาเกี่ยวกับร่างข้อบัญญัตินั้น ถ้าเป็นข้อบัญญัติเกี่ยวกับงบประมาณ จะต้องมีการพิจารณา 3 วาระ ดังนี้

วาระที่ 1 ขั้นรับหลักการ เป็นขั้นตอนที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณในลำดับแรก ว่าเห็นควรรับหลักการ แห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณหรือไม่ โดยจะมีการอภิปรายพอสมควร และภายหลังจากที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ลงมติรับหลักการดังกล่าวแล้ว ก็จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแปรญัตติ และกำหนดให้สมาชิกสภายื่นแปรญัตติ

วาระที่ 2 ขั้นแปรญัตติ เป็นขั้นตอนที่สมาชิกสภาจะต้องมีการแปรญัตติตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการแปรญัตติจะต้องส่งรายงานถึงเรื่องที่จะแปรญัตติ และจำนวนสมาชิกสภาที่จะขอแปรญัตติให้ประธานสภาทราบ การแปรญัตติจะสามารถลดรายจ่ายเท่านั้น ห้ามมิให้แปรญัตติเพิ่มรายจ่ายขึ้นใหม่

วาระที่ 3 ขั้นลงมติ ขั้นลงมติเป็นขั้นตอนที่สภาจะลงมติว่าจะตราร่างข้อบัญญัติดังกล่าว เป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ของตำบลหรือไม่ วาระนี้ไม่มีการอภิปรายซึ่งเมื่อสภาท้องถิ่นลงมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาจะต้องส่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณดังกล่าวเสนอไปยังนายอำเภอเพื่ออนุมัติ และเมื่อนายอำเภออนุมัติ ผู้บริหารก็ประกาศใช้ข้อบัญญัติงบประมาณ ต่อไป

3. ขั้นบริหารงบประมาณ

การบริหารงานของทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรการบริหารที่สำคัญ ซึ่งได้แก่งบประมาณ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นย่อมต้องอาศัยงบประมาณในการบริหารงาน ซึ่งนอกจากองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรายได้ที่ดำเนินการจัดเก็บเองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ เป็นต้น นอกจากนั้นจะเป็นภาษีที่รัฐบาลกลาง

จะเป็นผู้จัดสรรให้ หรืออุดหนุนให้ ทั้งนี้รายรับหรือรายได้ของท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การจัดสรรในรูปของภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ จะคำนึงถึงจำนวนประชากรในพื้นที่ และถ้าเป็นประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป ที่ท้องถิ่นสามารถบริหารงบประมาณได้เองนั้น บางทีขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น หรือลักษณะที่ตั้งของท้องถิ่น เป็นองค์ประกอบด้วย เมื่อท้องถิ่นมีรายได้แล้วก็ต้องมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ หรือในการดำเนินงาน ซึ่งรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น แยกเป็นรายจ่ายประจำเช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น และรายจ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ ประเภท ถนน สะพาน อาคาร หรือครุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ จำเป็นต้องจัดหาด้วย กระบวนการทางพัสดุ

สำหรับขั้นตอนการบริหารงบประมาณนั้น เป็นขั้นตอนที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น ร่วมกับภาคประชาชนเพราะเป็นขั้นตอนที่จะต้องบริหารงบประมาณที่มีอยู่จำกัด เพื่อจัดการในรูปบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลหรือเป็นไปตามหลักที่ดีในการจัดการทรัพยากรบริหารแล้ว ประโยชน์สูงสุด ความคุ้มค่า ก็จะเกิดขึ้นกับประชาชนภายในพื้นที่ เนื่องจากงบประมาณถือเป็นเสมือนเครื่องมือของรัฐบาลหรือของท้องถิ่นในการที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า งบประมาณมีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2538 : 383)

1. รัฐบาลใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการแผ่นดินตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายไว้ ซึ่งนโยบายของรัฐบาล จะถูกกำหนดออกมาในรูปแบบของแผนงานและโครงการ และรัฐบาลเองก็สามารถใช้แผนงานดังกล่าว ตรวจสอบหน่วยงานของรัฐ ว่าสามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณทั้งในด้านการหารายได้และการใช้จ่ายของรัฐบาลทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เช่น การพัฒนาความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ทางการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถใช้เป็นเครื่องมือควบคุมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ตั้งแต่ขั้นตอนของการอนุมัติงบประมาณ การแปรญัตติ และการตรวจสอบการใช้จ่ายของรัฐบาล ดังนั้นขั้นตอนการบริหารงบประมาณเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในการทำงานที่ชัดเจน มีระยะเวลาที่แน่นอน พร้อมทั้งการติดตามประเมินผลโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อแล้วเสร็จ ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

3.1 แผนการดำเนินงาน หรือแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการเป็นการกำหนดถึงกรอบเวลาว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในปีหนึ่ง

มีงบประมาณหรือรายจ่ายในการดำเนินงานในปีนั้นจำนวนเท่าใด และโครงการใดบ้างที่สามารถดำเนินการได้เลย โดยใช้เงินรายได้ของท้องถิ่นเอง แต่ถ้าเป็นโครงการที่มีงบประมาณจำนวนมาก ต้องอาศัยงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง และพิจารณาเป็นลำดับถัดไป ดังนั้นแผนการดำเนินงาน จึงเป็นแผนที่กำหนดทิศทาง การใช้จ่ายเงินงบประมาณซึ่งถือว่ามีความสำคัญเพราะถ้ามีการใช้จ่ายเงินผิดประเภทหรือไม่เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ก็จะกระทบต่อโครงการเร่งด่วนที่อาจจะเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เช่น อุทกภัย วาตภัย หรือ นโยบายเร่งด่วนจากหน่วยงานระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือจากส่วนกลาง ดังนั้น ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจตรวจสอบได้จากแผนการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งจะเปรียบเทียบให้เห็นว่าจำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดขึ้นและคิดว่าจะทำนั้น แท้ที่จริงแล้วสามารถทำได้ในระดับใดบางครั้งอาจกำหนดออกมาเป็นร้อยละก็ได้

3.2 การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้าย ในการบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบางครั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเอง จะให้ความสำคัญของการติดตามและประเมินผลน้อยมาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคิดว่าการติดตามและประเมินผลนั้นเป็นเพียงการรายงานทางตัวเลข ไปยังหน่วยงานตามระเบียบ กฎหมาย เท่านั้น หรืออาจจะเป็นเพียงการประเมิน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปเงินพิเศษ แต่ความจริงแล้ว การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

3.2.1 เป็นการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยในรอบปีงบประมาณนั้น ได้มีการจัดสรรงบประมาณไปเพื่อการใด หรือดำเนินกิจกรรมใดบ้าง

3.2.2 เป็นการเผยแพร่ผลการดำเนินงานในรอบปี ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบว่างบประมาณของท้องถิ่นของตนนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้ในระดับใดบ้าง

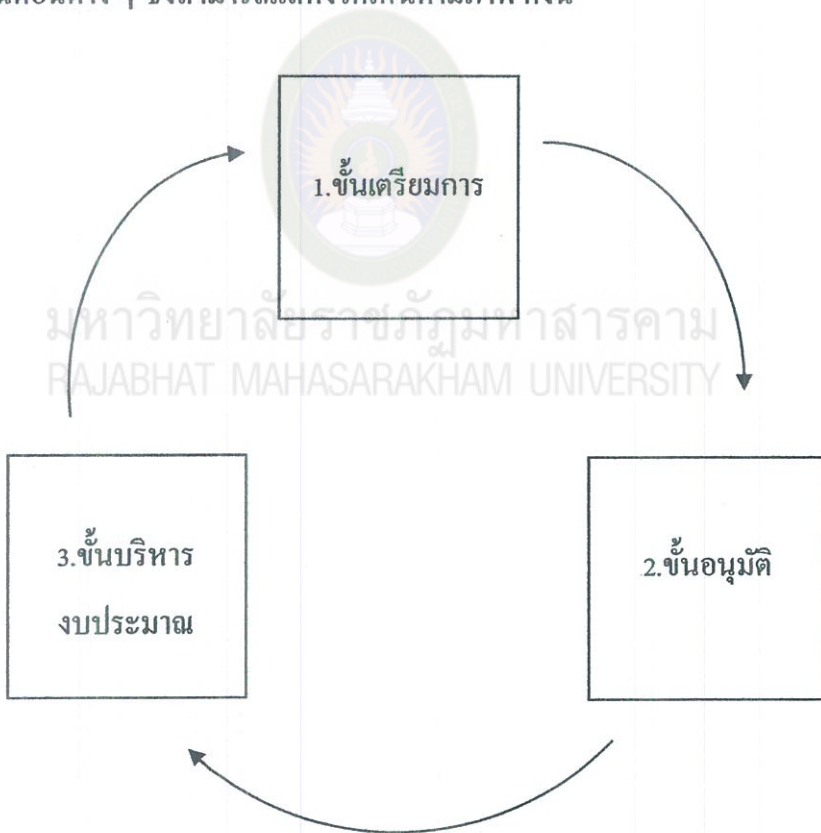
3.2.3 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารจัดการงบประมาณในปีถัดไปว่าความคุ้มค่าของงบประมาณนั้น ได้จัดสรรเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือไม่ ซึ่งอาจสรุปตามหลักการที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายสาธารณะ (Canon of Public Expenditure) (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อังใน ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2550 : 155)

1) หลักของการประหยัด(Canon of Economy) ทรัพยากรของสังคมมีอยู่จำกัดการใช้จ่ายก็ต้องเป็นในลักษณะที่ประหยัด หรือใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยพยายามไม่ให้เกิดการสูญเปล่า โดยพิจารณาจากผลประโยชน์ที่จะได้รับ

2) หลักของผลประโยชน์ (Canon of Benefit) การพิจารณาถึงผลประโยชน์ของโครงการ บางครั้งจะต้องประเมินออกมาได้เป็นตัวเลข นอกจากนั้นอาจพิจารณาทั้งสังคม การเมืองการบริหาร และที่สำคัญต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมด้วย

3) หลักของการกักกันการลง (Canon of Sanction) หลักของการกักกันการลงจะเป็นหลักที่ต้องอาศัยกระบวนการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายของรัฐ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนมากที่สุด

4) หลักของการสร้างส่วนเกิน (Canon of Surplus) ในการบริหารงบประมาณนั้นบางครั้งจำเป็นอย่างย่งที่จะต้องระมัดระวังในการใช้จ่าย เพราะบางครั้งเมื่อไม่สามารถจัดหารายได้หรือรัฐบาลกลางไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้ตามที่กำหนด องค์กรบริหารส่วนตำบลก็ยังสามารถนำเงินงบประมาณส่วนที่กันไว้ มาใช้ในยามที่จำเป็นหรือฉุกเฉิน จากกระบวนการบริหารงานงบประมาณขององค์กรบริหารส่วนตำบล จะเห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นตามภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กระบวนการบริหารงานงบประมาณของ อบต.

แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ

1. ความหมายของการตรวจสอบ

ในการดำเนินงานและการบริหารงานในทุกองค์กรจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการกำกับติดตาม การประเมินผล รวมทั้งการตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละส่วน แต่ละฝ่ายหรือขององค์กร เป็นไปด้วยความสุจริต โปร่งใส ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับหน่วยงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน และจัดทำงบประมาณเพื่อบริหารภายในพื้นที่เอง ดังนั้น โอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือความไม่โปร่งใสจึงมีสูง แต่กระบวนการตรวจสอบที่รัดกุม โดยอาศัยประชาชนในพื้นที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงาน ย่อมที่จะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

พันธ์พงศ์ เกียรติกุล (2543 : 11) ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบ หมายถึง การประเมินผลการควบคุมภายใน การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร ตลอดจนการบริหารการวัดผล โดยการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบ ต้องเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซง เป็นการให้บริการแก่ฝ่ายจัดการ โดยการตรวจสอบ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การตรวจสอบบัญชีและการเงิน (Financial Audit) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีและการเงิน
2. การตรวจสอบปฏิบัติการ (Operational Audit) เป็นการตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน
3. การตรวจสอบคอมพิวเตอร์ (Computer Audit) เป็นการตรวจสอบข้อมูล และโปรแกรมการปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์
4. การตรวจสอบการบริหาร (Management Audit) เป็นการตรวจสอบการบริหารงาน ให้บรรลุตามนโยบายที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. วัตถุประสงค์การตรวจสอบ

ในการตรวจสอบการบริหารงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดแนวทาง หรือการวางแผนการตรวจสอบ เพื่อที่จะได้กำหนดทิศทาง ซึ่งแผนการตรวจสอบ (Audit Program) เป็นขั้นตอนแรกๆ ที่ผู้ตรวจสอบจะต้องจัดทำ เป็นการจัดเตรียมแผนงานในปัจจุบัน เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในแผนงานตรวจสอบจึงกำหนด เรื่องการตรวจสอบ วัตถุประสงค์การตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอน แผนงานตรวจสอบมีทั้ง

แผนระยะยาวและแผนระยะสั้น เพื่อให้ผู้ตรวจสอบเห็นภาพรวมในการตรวจสอบทั้งองค์กร แผนงานจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ตรวจสอบต้องประเมินความเสี่ยงของแต่ละแผนงาน ให้ดีจึงลำดับความสำคัญของแต่ละแผนการตรวจสอบ จากนั้นจึงเริ่มวางแผนการตรวจสอบ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การตรวจสอบ

1. แผนการตรวจสอบระยะยาว (Long-Range Audit Program) แผนการตรวจสอบระยะยาว เป็นแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุมทุกหน่วยงานในองค์กร เป็นแผนการที่กำหนดเรื่องที่จะทำการตรวจสอบ ระดับความสำคัญ ความถี่ในการตรวจสอบเรื่องนั้น ๆ และปริมาณการเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดีแผนการตรวจสอบต้องกำหนดการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบ กำหนดนโยบายการตรวจสอบของฝ่ายจัดการ เหมือนกับการวางแผนการเดินทาง

2. แผนการตรวจสอบระยะสั้น (Tailor Audit Program) แผนการตรวจสอบระยะสั้น หรือแผนงานประจำปี ซึ่งแผนงานระยะสั้นทำให้ทราบถึง จำนวนวันโดยประมาณที่จะเข้าทำการตรวจสอบ อัตราค่าจ้างคนที่จะเข้าตรวจสอบเพียงพอหรือไม่ งบประมาณหรือค่าใช้จ่าย ที่ใช้ในการตรวจสอบ

นอกจากแนวคิดทางด้านการตรวจสอบที่กำหนดไว้ในลักษณะของแผนการตรวจสอบแล้ว ยังได้มีแนวคิดในส่วนของการดำเนินงานจะต้องมีการประเมินกิจกรรม ซึ่งการประเมินดังกล่าวจะเรียกว่าการตรวจสอบการบริหาร (Management Auditing) ซึ่ง เฉซา ศิริสุทธิเวช (2551:ระบบออนไลน์) ได้แปลและเรียบเรียง จากบทความเรื่อง (Management Auditing) ของ Dennis R. Arter ได้อธิบายวิธีการพื้นฐาน 3 วิธี ที่ใช้ในการประเมินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ได้แก่ การตรวจสอบ (Inspection) การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Auditing) และการตรวจสอบการบริหาร (Management Auditing)

1. การตรวจสอบ หมายถึง การวัดผลผลิตจากกระบวนการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เรากำหนดไว้ซึ่งคำตอบจะมีอยู่เพียง 2 คำตอบเสมอ คือผ่านหรือไม่ผ่าน

2. การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติตามคู่มือการทำงาน, ขั้นตอนการดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติงาน ประโยชน์ข้อแรกของการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบจะเห็นได้จากรายการทางการเงิน เพราะความต้องการที่จะให้ความมั่นใจว่าข้อมูลทางการเงินถูกต้อง แนวความคิดในการประเมินการปฏิบัติตามกฎระเบียบถูกนำมาใช้ในช่วงปี 1960 โดยเน้นที่วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพ และขยายไปยังวิชาชีพทหารและอุตสาหกรรมนิวเคลียร์การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบถูกนำมาใช้กับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง โดยต้องการที่จะประเมินว่า กิจกรรมนั้น ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเข้มงวด

ผลที่ได้จากการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบในเรื่องของความสม่ำเสมอและความมั่นใจได้ก็คือ กฎระเบียบต่าง ๆ จะถูกปฏิบัติตาม

3. การตรวจสอบการบริหาร จะเน้นไปที่ผลที่เกิดขึ้น , ประเมินประสิทธิผลและความเหมาะสมของการควบคุมที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบ, ขั้นตอนการดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติงานดังนั้นการตรวจสอบการบริหารก็คือ การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบรวมถึงการวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบ (Cause and Effect Analysis) ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการประเมินวิธีการปฏิบัติงานซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบและการตรวจสอบการบริหาร

การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย	การตรวจสอบการบริหาร
1. ความต้องการคือการปฏิบัติตามที่กำหนด ผู้ตรวจสอบประเมินว่า ได้มีการปฏิบัติตามที่กำหนด	1. ความต้องการ คือ การเปลี่ยนแปลง ผู้ตรวจสอบประเมินว่าการปฏิบัติมีประสิทธิผลและเหมาะสม
2. เน้นที่ความสม่ำเสมอของการปฏิบัติ	2. เน้นที่ผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา : เดชา ศิริสุทธิเดชา (2551 : ระบบออนไลน์)

ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือการตรวจสอบการบริหาร ผู้ตรวจสอบต้องคำนึงถึงกฎพื้นฐาน 4 ประการ ประการแรกคือ การตรวจสอบต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้า ประการที่ 2 ผู้ตรวจสอบต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ประการที่ 3 การตรวจสอบต้องวัดผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่ได้มีการตกลงไว้ และประการสุดท้ายคือ ข้อเสนอจากการตรวจสอบต้องมาจากข้อเท็จจริง

แนวทางการตรวจสอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรบริหารส่วนตำบล หากแยกการตรวจสอบแล้ว อาจแยกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) อาทิเช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจการจ้างและควบคุมงาน เป็นต้น และการตรวจสอบภายนอก (External Audit) อาทิเช่น การแต่งตั้งประชาคมร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการติดตามและประเมินผล หรือการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะได้อธิบายถึงแนวทางการตรวจสอบขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยจะเน้นในด้านการตรวจสอบภายนอกโดยภาคประชาชน

3. การตรวจสอบภายในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 การตรวจสอบในรูปคณะกรรมการ

ซึ่งตามระเบียบการควบคุมภายในแล้วกำหนดให้หน่วยงานซึ่งถือเป็นหน่วยรับตรวจ จะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในองค์กร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้ตรวจสอบภายในองค์กร และในแต่ละส่วนราชการจะต้องมีเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีหน้าที่กำหนดความรับผิดชอบ พิจารณาถึงจุดอ่อน หรือความเสี่ยงในแต่ละงานเมื่อในแต่ละงานได้ดำเนินการกำหนดจุดอ่อนแล้ว ในลำดับขั้นต่อไปก็พิจารณาในรูปขององค์กรหรือหน่วยรับตรวจ ว่าหน่วยงานมีความเสี่ยงหรือไม่ และมีจุดใดบ้างที่จะต้องแก้ไข และกำหนดแล้วเสร็จเมื่อไร จากแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นถือเป็นระเบียบที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องยึดถือและปฏิบัติ ซึ่งการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในนั้น จะเป็นการสร้างความรับผิดชอบ ให้แต่ละส่วนงาน แต่ละฝ่ายสามารถตรวจทาน และเมื่อพบข้อบกพร่องก็จะสามารถแก้ไขได้อย่างทันทั่วถึง

3.2 การตรวจสอบในรูปของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) มาตรา 46 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล การพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม นอกจากนี้จะเป็นการควบคุมการบริหารงานภายใต้กฎหมาย นโยบายแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.3 การตรวจสอบโดยภาคประชาชน หรือหน่วยงานภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

สำหรับการตรวจสอบภายนอกนั้น ในที่นี้จะเน้นการตรวจสอบโดยภาคประชาชน โดยจะเน้นเรื่องการตรวจสอบการดำเนินงานด้านงบประมาณ เริ่มตั้งแต่กระบวนการได้มาซึ่งโครงการการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณผ่านกระบวนการนิติบัญญัติ การตรวจสอบระหว่างกรดำเนินงานในรูปการจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของรัฐ จนกระทั่งถึงการติดตามประเมินผล ดังนี้

3.3.1 การร่วมแสดงความคิดเห็น ในการดำเนินโครงการ ในกระบวนการได้มาซึ่งโครงการ กิจกรรม นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลในระดับล่าง นั่นก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการ โดยรวบรวมความต้องการในรูปของประชาคม เพื่อจัดทำแผนชุมชน และการเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน

งบประมาณต่าง ๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อประชาคม ได้มีการตกลงในส่วนของ ปัญหาภายในชุมชนในหมู่บ้านแล้ว ก็เสนอไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะมีการพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของแต่ละโครงการ ซึ่งกระทำในรูปคณะกรรมการระดับตำบลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น ได้แก่ (ข้อ 8) คณะกรรมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ข้อ 9) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ข้อ 28) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ซึ่งคณะกรรมการในแต่ละชุดจะมีบทบาทและหน้าที่ในการตรวจสอบ โครงการที่มาจากประชาคมในแต่ละหมู่บ้านพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญ ร่วมกับคณะกรรมการจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ตามระเบียบดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีหน้าที่คอยติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการว่า เกิดความคุ้มค่ามีความโปร่งใส และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนได้หรือไม่

3.3.2 การร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละสมัยนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย ข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 24 วรรคสอง ให้ประธานสภาท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ กำหนดวันนัดประชุม เวลา สถานที่ประชุม และเรื่องที่จะนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าฟังการประชุมด้วย ดังนั้นหากองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แนวทางตามระเบียบดังกล่าว มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ารับฟังทุกครั้ง เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม รู้จักกระบวนการของการดำเนินงานของสภาท้องถิ่น และสามารถตรวจสอบสมาชิกสภา ตำบลบทบาทหรือทำหน้าที่เป็นอย่างไร ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือก เข้าไปเป็นสมาชิกสภา หรือผู้บริหารใน โอกาสข้างหน้า

3.3.3 การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2544) ข้อ 22 ในการดำเนินการซื้อหรือการจ้างแต่ละครั้ง คณะกรรมการประกอบไปด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอย่างน้อยสองคน โดยให้แต่งตั้งจากกรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ถ้าประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานกรรมการบริหาร แต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน สำหรับการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีการสอบราคา ประกวราคา และวิธีพิเศษให้ประธานกรรมการบริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชน หรือประชาคม ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่จะซื้อหรือจ้างครั้งนั้น และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบล ตามข้อเสนอของชุมชนหรือประชาชนในเขตพื้นที่ดำเนินการ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการด้วยอย่างน้อยคณะละสองคน

ดังนั้น การจัดซื้อจัดจ้างหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล หากให้ประชาชนมีส่วนร่วมเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่นั้น ร่วมตรวจสอบ และถ้าเป็นโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน อาคาร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้หากดำเนินการก่อสร้าง ในพื้นที่หมู่บ้านใดและให้ประชาชนในพื้นที่นั้น เป็นคณะกรรมการร่วม ก็จะเป็นการตรวจสอบไป ในตัวเพราะว่าอย่างน้อยประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่นั้นจะได้รับ จะต้องให้คุ้มค่างบประมาณ และหากไม่มีคุณภาพ ก็จะเกิดการคำหาคติเตียน เป็นกระบวนการทางด้านสังคมต่อไป

3.4 การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 5 การเข้าชื่อร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อดำเนินการให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภา ท้องถิ่นใด หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพราะเหตุที่ไม่สมควร ดำรงตำแหน่งต่อไป ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

3.4.1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่นเกินหนึ่งแสนคน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3.4.2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินหนึ่งแสนคน แต่ไม่เกินห้าแสนคน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3.4.3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกว่าห้าแสนคน แต่ไม่เกินหนึ่งล้านคน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่าสองหมื่นห้าพันคนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3.4.4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินหนึ่งล้านคน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่าสามหมื่นคน ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3.5 การขอรับทราบข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 9 ระบุว่าหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยให้ ประชาชนได้ตรวจดู ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่คณะกรรมการกำหนด เช่น ผลการ พิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผล โดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการ พิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่กำลัง ดำเนินการ คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ เอกชน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น บุคคลหรือประชาชนไม่ว่าจะมีส่วนได้เสีย เกี่ยวข้อง หรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู และขอสำเนาได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ย่อมต้องจัด ให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ หรือผู้ที่ต้องการขอตรวจดูเอกสาร ข้อมูลของทางราชการ พร้อมทั้ง อำนวยความสะดวกในการสำเนาเอกสารหากมีผู้ร้องขอ ทั้งนี้เพื่อที่จะสร้างความโปร่งใส ป้องกัน

การทุจริต รวมทั้งสร้างความสบายใจให้กับประชาชนหรือผู้ที่อยากรู้ในข้อมูลนั้นๆ รวมทั้งยังสามารถลดอคติ หรือภาพลักษณ์ของราชการที่แต่เดิมข้อมูลส่วนใหญ่มักปกปิดเป็นความลับ มาตรา 24 ระบุว่า หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแล ของคนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอม เป็นหนังสือของเจ้าของ ข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้เว้นแต่เป็นการเปิดเผย เช่น เป็นการให้เพื่อประโยชน์ ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อ หรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับ บุคคลใด เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล เป็นต้น

3.6 การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

เนื่องจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นไตรมาส ดังนั้นในแต่ละไตรมาสจะต้องประกาศให้ประชาชน และรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นอำเภอและท้องถิ่นจังหวัด นอกจากนี้เมื่อสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน และประกาศรายงานการรับจ่ายเงิน ประจำปีงบประมาณที่สิ้นสุดนั้น ทั้งงบประมาณรายจ่ายตามข้อบัญญัติ และเงินนอกงบประมาณไว้โดยเปิดเผย ณ สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทราบ ภายในกำหนดสามสิบวัน ตามแบบที่กรมการปกครองกำหนดแล้วส่งรายงานการรับ-จ่าย ดังกล่าวให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อทราบและเก็บเป็นข้อมูลระดับจังหวัด ภายในระยะเวลาสิบห้าวันหลังจากนั้น แล้วให้จังหวัดรายงานกรมการปกครองทราบ ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่สามารถดูได้ ณ ป้ายประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล แนวทางการดำเนินงานดังกล่าว เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 ข้อ 40

จากแนวคิดทางด้านการตรวจสอบ ที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากที่สุดนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่องค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องให้ความสำคัญและจากแนวคิดนี้เองที่เชื่อมโยง ไปถึงหลักของความถูกต้อง หรือรูปแบบที่องค์กร จะต้องยึดถือเป็นแบบอย่าง นั่นก็คือ หลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักการดังกล่าว ต้องการสร้างให้องค์กร มีการบริหารจัดการที่ดี มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส พร้อมกับการตรวจสอบได้ ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม

การปฏิบัติตามหลักนิติธรรมนี้ เป็นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องปฏิบัติตามเพราะว่า

การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นการกระทำที่ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อรักษาประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการประกาศเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นงบการเงิน การออกข้อบัญญัติงบประมาณ หรือข้อบัญญัติอื่นๆ การประกาศผลการดำเนินงาน สิ่งเหล่านี้ จะเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ด้วย

2. หลักคุณธรรม

การปฏิบัติงานที่เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน มีความสุจริต จริงใจ เสียสละ เพื่อประโยชน์ของประชาชน และที่สำคัญต้องมีความรับผิดชอบ เช่น การปฏิบัติงานของพนักงานตรงต่อเวลา มีการปฏิบัติงานในช่วงเวลาพักเที่ยง หรือวันหยุด การให้บริการประชาชนภายในหมู่บ้านนอกจากนั้นผู้บริหารอาจต้องอาศัยหลักคุณธรรมในการพิจารณาประเมินผลหรือการให้คุณให้โทษแก่พนักงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ และหากเป็นประชาชนผู้รับบริการด้วยแล้ว องค์การภาครัฐหรือท้องถิ่นเอง ต้องให้ความสำคัญด้านคุณธรรมนี้ให้มาก เพราะจะเป็นการก่อประโยชน์สูงสุดในส่วนของการพัฒนาและการจรรโลงสังคมด้วย

3. หลักความโปร่งใส

กระบวนการที่จะสร้างความ โปร่งใสให้กับสังคมนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเองจำเป็นที่จะต้องยึดพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 เป็นหลัก เพื่อให้ประชาชนทราบ ได้แก่

- 3.1 การประกาศใช้ข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย
- 3.2 มติการประชุมของคณะผู้บริหาร
- 3.3 มติการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.4 กฎ ระเบียบ ข่าวดสาร หนังสือสั่งการ ที่ประชาชนทั่วไปควรรู้
- 3.5 ผลการดำเนินงานในรอบไตรมาส และในรอบปี
- 3.6 เอกสารทางการเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง ต่างๆ

4. หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจของการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนย่อมมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วม ตั้งแต่การคัดเลือกสมาชิกสภาผู้บริหาร กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล จนกระทั่งการเป็นคณะกรรมการประเมินผล ดังนั้นการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามารับรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพราะอย่างน้อย ภาคประชาชนหรือคนในพื้นที่ย่อมที่จะรู้ปัญหาได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ทั้งสองด้านในเวลาเดียวกัน

5. หลักความรับผิดชอบ

เป็นหลักการหนึ่งที่น่ามุ่งเน้น ให้องค์กร ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และ นโยบายที่ได้แถลงไว้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง สำหรับความรับผิดชอบนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลเอง อาจจะต้องยอมรับในการกระทำ เช่น โครงการหรือกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้ว แต่ไม่สามารถตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ ได้ ก็ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่ใช่ปล่อยให้ประชาชนในพื้นที่เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้ก่อแต่เกิดจากความผิดพลาดขององค์กรบริหารส่วนตำบล

6. หลักความคุ้มค่า

การบริหารเพื่อให้เกิดความคุ้มค่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องบริหารทรัพยากร ที่มีจำกัดเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เพราะว่างบประมาณที่องค์กรบริหารส่วนตำบลใช้ไปนั้น เกิดจากภาษีอากรที่ประชาชนเสียไป และกลับคืนมาในรูปของบริการสาธารณะ หากพื้นที่ใดคำนึงถึงความคุ้มค่าเป็นหลักแล้ว พื้นที่นั้นหรือองค์กรบริหารส่วนตำบลนั้นย่อมที่จะใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุดก็จะตกอยู่ที่ประชาชน

บริบททั่วไปขององค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง

อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายได้ การศึกษา สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตแลทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. ลักษณะที่ตั้ง

องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอโพนสวรรค์ ที่ทำการองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ตั้งอยู่ เลขที่ 62 หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 22 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครพนม ไปทางทิศตะวันตก 73 กิโลเมตร องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศ ณ วันที่ 19 มกราคม 2539 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2539 มีพื้นที่ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบและการปกครองทั้งหมดประมาณ 105,997 ไร่ (ประมาณ 92 ตารางกิโลเมตร) แบ่งออกเป็น (ราชกิจจานุเบกษา) เล่มที่ 113 ตอนที่ 9 1 หน้า 57 30 มกราคม 2539)

3. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาเคือ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลนาห้วยบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 2 ข้อมูลประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากที่ทำการปกครองอำเภอโพนสวรรค์

ที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			
				ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
1	บ้านค้อ	1	นายสาธิตา อนุญาหงส์	327	315	642	235
2	บ้านค้อ	2	นายกาศ เตยขันชะ	203	198	401	159
3	บ้านสมบูรณ	3	นายสุพัฒน์ ปากดี	191	201	392	142
4	บ้านห้วยไ	4	นายครรชิต ปากดี	137	154	291	101
5	บ้านนาคำ	5	นายกันยา ทุมทัดทราย	207	224	431	164
6	บ้านนาเต่า	6	นายหงส์ มหาวงค์	370	319	689	221
7	บ้านขวังคลี	7	นายสังวาลย์ อนุญาหงษ์	384	388	772	253
8	บ้านจัว	8	นายวีรชน พร้อมทรัพย์	356	315	671	240
9	บ้านหนองท่ม	9	นายบัวเรียน สาเคดา	235	218	453	172
10	บ้านขวังคลี	10	นายสงบ ดวงมหาชัย	254	223	477	171
11	บ้านห้วยไ	11	นายสะลิ มะคนเค	211	214	425	131
12	บ้านสร้างแก้ว	12	นายทองมี จันจุฬา	167	162	329	108
13	บ้านหนองซุชาติ	13	นางสาวใหม่ อินแก้งไค้	134	141	275	104
14	บ้านสมบูรณ	14	นางไพบุลย์ เพชรรัตน	233	267	500	169
15	บ้านค้อพัฒนา	15	นายกิตติศักดิ์ จำปา*	281	288	569	186
16	บ้านนาคำ	16	นายเทือง ทุมทัดทราย	222	251	473	151
17	บ้านห้วยไ	17	นายมีชัย โกษาแสง	280	297	577	206
18	พัฒนา	18	นายจันทะคาด อุทำกา	237	239	476	150
19	บ้านค้อรุ่งเรือง บ้านขวังคลี	19	นายหนอม โทรัตน์	208	219	427	142
รวม				4,637	4,633	9,270	3,205

หมายเหตุ * กำนันตำบลบ้านค้อ

4. ภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนตื้น บางส่วนพื้นที่ดอนและพื้นที่ลุ่ม พื้นที่ดอนใช้สำหรับปลูกพืชไร่ พื้นที่ราบใช้ทำนา ปลูกพืชฤดูแล้งบางส่วนและปลูกพืชผักมีลำห้วยและหนองน้ำธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วไปในตำบลและมีสภาพป่าเสื่อมโทรมบางส่วน

5. สภาพทางเศรษฐกิจการประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ ในตำบลประมาณร้อยละ 87 ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม รองลงมาคือ การเป็นกรรมกรหรือรับจ้างทั่วไป พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ข้าว ข้าวโพด สำหรับด้านการเลี้ยงสัตว์นั้น ประชาชนนิยมเลี้ยงโค กระบือ ไก่พันธุ์เนื้อ ซึ่งเป็นรายได้หลักของประชาชน ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนตำบลบ้านค้อ มีรายได้เฉลี่ย 21,800.- บาท / ครัวเรือนต่อปี

5.1 การปศุสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ ส่วนมากจะเป็นลักษณะการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่ได้แก่ โค ,กระบือ, สุกร , เป็ด และไก่

5.2 การอุตสาหกรรม ด้านการอุตสาหกรรมของตำบล จะไม่มีอุตสาหกรรมที่เด่นชัด ในแง่การสร้างแรงงานให้แก่ราษฎรส่วนใหญ่จะเป็น การทำงานในครอบครัว การจัดกลุ่มจักสาน ทอผ้า มีฟาร์มเลี้ยงไก่

5.3 การพาณิชย์ ส่วนใหญ่เป็นการค้าเบ็ดเตล็ดพื้นฐานในการครองชีพ เช่น ร้านขายของชำ ร้านขายอาหารขนาดเล็ก

6. การศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลบ้านค้อ จบการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 90 สถานที่ศึกษาของตำบล

6.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา	1 แห่ง
6.2 โรงเรียนระดับประถมศึกษา	4 แห่ง
6.3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	3 แห่ง
6.4 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์	10 ศูนย์

7. การศาสนาและวัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบล นับถือศาสนาพุทธ จำนวนวัดที่อยู่ในเขตตำบล 14 แห่ง

8. การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 แห่ง

8.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านค้อ

8.2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยไผ่

8.3 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขว้างคลี

8.4 ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 19 แห่ง อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ

ร้อยละ 100

9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสถานีตำรวจประจำตำบล (ย่อย) จำนวน 1 แห่ง

10. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

10.1 ดิน โดยส่วนรวมมีความอุดมสมบูรณ์

10.2 น้ำ มีห้วยต่างๆหล่อเลี้ยงภาคเกษตร

10.3 ป่าไม้ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ พืชพรรณธัญญาหารในป่า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทรายนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลในด้านที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษา หรือใช้เป็นข้อมูลประกอบในการใช้ทฤษฎี และการหาคำตอบของประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา ซึ่ง ได้มีผู้ที่ศึกษาทางด้านปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ดังนี้

ทศพล อะทาโส (2552 : บทคัดย่อ) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในด้านการตรวจสอบการบริหารงบประมาณนั้น ในภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก เช่นการจัดทำแผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้และการติดตามประเมินผล แต่ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เพราะจะเกี่ยวข้องกับงบประมาณ โดยตรง พบว่ามีความรู้ด้านนี้น้อยประกอบกับประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเด็นดังกล่าวขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้อย่างทั่วถึง และประชาชนจะต้องให้ความสำคัญด้วย เพราะการตรวจสอบโดยภาคประชาชนนั้น จะทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส และลดปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน สำหรับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ

ซึ่งปรากฏว่าระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านแผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้างและการติดตามประเมินผล แสดงให้เห็นถึงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกด้านและเป็นไปอย่างทั่วถึง รวมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และการติดตามประเมินผล เพื่อที่จะลดช่องว่างให้น้อยลง เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น และภาคประชาชนเองจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินงานของท้องถิ่นให้มากขึ้น เสมือนหนึ่งว่าการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นงานของทุกคนที่จะต้องช่วยกัน ทั้งรับรู้ รับทราบ แก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งและพัฒนายิ่งขึ้น

วิทยา สงวนศิลป์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของเทศบาลตำบลสันกำแพงอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ชุมชนมีความตื่นตัวน้อย ไม่ทันนโยบายของเทศบาล ความต้องการที่หลากหลายของชุมชนทำให้สนองความต้องการได้ไม่ถูกใจพร้อมกันทุกฝ่าย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ธวัช ชัยแก้ว (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาดังกล่าว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือนักกฎหมายนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการประจำ และผู้รับเหมาก่อสร้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงปี พ.ศ. 2549 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า การบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการปราบปรามและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยทุจริต (ฮั้วประมูล) แต่พบว่ายังไม่มีการใด ๆ ที่จะสามารถป้องกันการฮั้วได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือการเจรจาหรือการตกลงกันก่อนการประมูล เพื่อให้เกิดการสมยอมหรือฮั้วประมูล และอิทธิพลของนักการเมือง อิทธิพลของผู้รับเหมา และการพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมีผลประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ยังพบอีกว่าข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับเหมาก่อสร้าง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 น้อย และกฎหมายดังกล่าวมีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ไม่มีบทลงโทษรุนแรงต่อข้าราชการการเมืองและผู้รับเหมา ซึ่งสามารถหลบเลี่ยงได้ ดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มบทบาทและเอาจริงเอาจังกับผู้กระทำความผิดปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณ ระบบการประมูล ระบบการตรวจผลงาน จากการใช้งบประมาณที่เปิดกว้าง ให้สื่อมวลชน ประชาชน สถาบันราชการที่เป็นอิสระ และอื่น ๆ สามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐได้ และควรมีการประชาสัมพันธ์และอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการ

ทฤษฎีและประเพณีนิยมในวงราชการ อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

อารีย์ แสนสม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 24 ราย นายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่น 53 ราย และประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 400 ราย ด้วยแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด 7 ราย และบุคลากรขององค์การบริหารจังหวัด 6 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ ไค-สแควร์ และการสรุปเนื้อหาข้อมูลการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า นายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ 54.7 และประชาชน ร้อยละ 54.0 มีความพึงพอใจต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน การจัดสรรงบประมาณมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และสอดคล้องกับปัญหาของจังหวัด แสดงว่าการจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประสิทธิผล สำหรับในส่วนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นว่ากระบวนการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในขั้นตอนการเตรียมงบประมาณ ขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณ ขั้นตอนการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก ส่วนความเห็นของนายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่าความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ด้านได้แก่ องค์การภาครัฐหรือกลไกภาครัฐ จะต้องมีการแสดงให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลว่า การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ และความรู้ด้านการบริหารงบประมาณนั้น มีกระบวนการอย่างไร และภาคประชาชน จะต้องให้ความสำคัญ และพร้อมที่จะเข้าไปมีบทบาทในฐานะประชาชน หรือผู้ที่เสียภาษีอากร และเมื่อองค์ประกอบทั้งสองด้าน ได้ร่วมกันดำเนินงานในรูปโครงการ หรือกิจกรรม ผลที่ตามมาก็คือการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น การลดปัญหาการทุจริต ปัญหาความไม่โปร่งใส และองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ก็ต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบจากองค์การภายในและภายนอกได้ทุกเมื่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ

1. แผนการดำเนินงาน
2. การจัดเก็บรายได้
3. การจัดซื้อจัดจ้าง
4. การติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ได้แก่

1. ด้านการจัดทำแผนการดำเนินงาน
2. ด้านการจัดเก็บรายได้
3. ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
4. ด้านการติดตามและประเมินผล

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ครั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประเภทของข้อมูลเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจากการเก็บข้อมูล ได้แก่ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 9,270 คน จากจำนวน 19 หมู่บ้าน (ที่มา : บัญชีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ เดือนมกราคม 2557)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่ตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ทั้ง 19 หมู่บ้าน จำนวน 384 คน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) วิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2548 : 25)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในรายงานการวิจัย

กำหนดให้มี ความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{9,270}{1 + (9,270) (0.05^2)} \\ &= \frac{9,270}{1 + (9,270 \times 0.0025)} \\ &= \frac{9,270}{24.175} \\ &= 383.4539 \end{aligned}$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการคำนวณและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรอย่างสมบูรณ์ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ ในการกำหนดสัดส่วนเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านค้อ	642	26
หมู่ที่ 2 บ้านค้อ	401	17
หมู่ที่ 3 บ้านสมบูรณ์	392	16
หมู่ที่ 4 บ้านห้วยไผ่	291	12
หมู่ที่ 5 บ้านนาคำ	431	18
หมู่ที่ 6 บ้านนาเต่า	689	28
หมู่ที่ 7 บ้านขวังคลี	772	32
หมู่ที่ 8 บ้านจิว	671	28

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 9 บ้านหนองท่ม	453	19
หมู่ที่ 10 บ้านขวังคลี	477	20
หมู่ที่ 11 บ้านห้วยไผ่	425	17
หมู่ที่ 12 บ้านสร้างแก้ว	329	13
หมู่ที่ 13 บ้านหนองซุชาติ	275	12
หมู่ที่ 14 บ้านสมบูรณ์	500	21
หมู่ที่ 15 บ้านค้อพัฒนา	569	23
หมู่ที่ 16 บ้านนาคำ	473	20
หมู่ที่ 17 บ้านห้วยไผ่พัฒนา	577	24
หมู่ที่ 18 บ้านค้อรุ่งเรือง	476	20
หมู่ที่ 19 บ้านขวังคลี	427	18
รวม	9,270	384

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี การเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก เพื่อให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง วิธีการ คือ ทำกล่องจับสลาก ทั้งหมดจำนวน 19 กล่อง พร้อมเขียนชื่อหมู่บ้านข้างกล่องทุกกล่อง จากนั้นทำสลากด้วยการเขียน เลขที่ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหมู่บ้าน ให้ครบตามจำนวนของแต่ละหมู่บ้าน แล้วดำเนินการหยิบสลากที่ละใบพร้อมบันทึก แล้วนำไปเทียบว่าเลขที่สลากดังกล่าวตรงกับอันดับ บุคคลที่เท่าไรของบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หลังจากหยิบทุกครั้งให้นำสลากที่หยิบได้ใส่ลง กล่องคืน เพื่อให้ทุกเลขที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีโอกาสได้ถูกเลือกเท่าๆกัน หากได้หมายเลขเดิมให้จับ สลากใหม่ จนกระทั่งได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 348 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กรอบ แนวคิดในการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือจากนั้นนำ เครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสอบถามแล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเป็นแบบสอบถามสำหรับประชาชนที่มี

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สำหรับรายละเอียดของแบบสอบถามประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายเปิด ประเภทตรวจสอบรายการ (Cleck List) เป็นการสอบถาม ข้อมูล

ส่วนบุคคล ของกลุ่มประชากรที่กำลังศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบ ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายปิด (Close End Question) เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณเป็นประจำ
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณบางครั้ง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณนานๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง ระดับการไม่เคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open End Question)เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานค้ำงงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ และแนวทางในการดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหาการทุจริต

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. วิธีการสร้างเครื่องมือ

โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งแบบทดสอบ แบบสอบถามปลายปิดและแบบปลายเปิด

1.2 นำร่างแบบสอบถามเสนอกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจ แก้ไข และเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

2. การตรวจสอบเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence หรือ IOC) (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249) โดยกำหนดให้

เห็นด้วยมีค่าเท่ากับ +1 ข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
การวิจัย

ไม่แน่ใจมีค่าเท่ากับ 0 ข้อคำถามดังกล่าวไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
การวิจัยหรือไม่

ไม่เห็นด้วย มีค่าเท่ากับ -1 ข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ
วิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วยบุคลากรดังต่อไปนี้

2.1.1 นางสาวปัทมา อินทริง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน
ค้ออำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
ปกครองท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้าน โครงสร้างเนื้อหาในงานศึกษาค้นคว้า

2.1.2 นางรัศมี กุลวงศ์ ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
บ้านหมู่มั่น ตำบลคอนเตย อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต สาขา
ภาษาไทย และศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารหลักสูตร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและ
ความถูกต้องของภาษา

2.1.3 ดร.ชัยวิชิต เชียรชนะ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาคณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตร
บัณฑิต สาขา ประถมศึกษาศึกษามหาบัณฑิต สาขา การวัดผลการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ โดยทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ
1 ไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตตำบลบ้านค้อ อำเภอ
โพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก
รายข้อด้วยสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item–Total correlation)

ได้ค่าระหว่าง 0.30 ถึง 0.70 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

2.3 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เพื่อประสานขอความร่วมมือ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในบ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

2. ให้มีผู้ช่วยวิจัยในการเก็บข้อมูล จำนวน 1 คนต่อหนึ่งหมู่บ้าน เพื่อนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแจกจุดประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และลงเก็บข้อมูลตามจำนวนหมู่บ้าน ทั้ง 19 หมู่บ้าน ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือก

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจนครบ 384 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และลงรหัส
2. ประมวลผลข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
3. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
4. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ ด้านแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดจำนวนคำถาม

จำนวน 4 ข้อ ตอบถูกได้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดได้ข้อละ 0 คะแนน

คะแนน 0 - 1.33 มีความรู้ความเข้าใจต่ำ

คะแนน 1.34 - 2.66 มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

คะแนน 2.67 - 4.00 มีความรู้ความเข้าใจสูง

5. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดเก็บรายได้ โดยกำหนดจำนวนคำถามจำนวน 4 ข้อ ตอบถูกได้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดได้ข้อละ 0 คะแนน

คะแนน	0 - 1.33	มีความรู้ความเข้าใจต่ำ
คะแนน	1.34 - 2.66	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนน	2.67 - 4.00	มีความรู้ความเข้าใจสูง

6. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยกำหนดจำนวนคำถาม จำนวน 13 ข้อ ตอบถูกได้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดได้ข้อละ 0 คะแนน

คะแนน	0 - 4.33	มีความรู้ความเข้าใจต่ำ
คะแนน	4.34 - 8.66	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนน	8.67 - 13.00	มีความรู้ความเข้าใจสูง

7. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยกำหนดจำนวนคำถาม จำนวน 5 ข้อ ตอบถูกได้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดได้ข้อละ 0 คะแนน

คะแนน	0 - 1.66	มีความรู้ความเข้าใจต่ำ
คะแนน	1.67 - 3.32	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนน	3.33 - 5	มีความรู้ความเข้าใจสูง

8. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดให้ค่าคะแนนดังนี้

เป็นประจำ	ให้	5
บ่อยครั้ง	ให้	4
บางครั้ง	ให้	3
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2
ไม่เคย	ให้	1

จากนั้นแปลงผลดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	มีส่วนร่วมต่ำมาก
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีส่วนร่วมต่ำ
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีส่วนร่วมสูง
4.21 – 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมสูงมาก

9. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยเกณฑ์การบอก

ระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย ดังนี้ (Hinkle D.E.1998 : 118) ระดับค่าความสัมพันธ์

ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็น +	หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็น -	หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามารถแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ 0.00 – 0.30	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก
ระดับความสัมพันธ์ 0.31 – 0.50	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
ระดับความสัมพันธ์ 0.51 – 0.70	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
ระดับความสัมพันธ์ 0.71 – 0.90	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
ระดับความสัมพันธ์ 0.91 – 1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

10. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ เป็นการสรุปข้อเสนอแนะในภาพรวม โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอความคิดเห็น แนวทางแก้ไข ปัญหา ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 สัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Multiple Pearson Correlations)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิธีการจัดกลุ่มเนื้อหา (Grouping) แล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และอธิบายลักษณะเป็นเชิงพรรณนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 384 ชุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และวิเคราะห์ผล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนประชากร
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่าง (Standard Deviation)
p-value	แทน	ค่าสถิติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
r	แทน	ค่าผลบวกกำลังสองเฉลี่ย (Sum of Squares)
sig	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ หุสัมพันธระหว่างความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Multiple Pearson Correlations)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	202	52.60
หญิง	182	47.40
รวม	384	100
การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	13	3.38
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4)	149	38.80
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6)	150	39.06
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	29	7.55
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า / ปวช.	15	3.91
ปวส. , ปวท. , อนุปริญญา	14	3.65
ปริญญาตรี	14	3.65
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
รวม	384	100
อาชีพ		
ไม่ได้ทำงาน	22	5.73
ไม่แน่นอน	3	0.78
รับจ้างทั่วไป	21	5.47
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	19	4.95
เกษตรกร	291	75.78
ค้าขาย - ธุรกิจส่วนตัว	15	3.91

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	10	2.60
รัฐวิสาหกิจ	รัฐวิสาหกิจ	0.78
รวม	384	100

จากตารางที่ 5 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำแนกได้ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 และเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40

2. จำแนกตามการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จำนวน 150คน คิดเป็นร้อยละ 39.06 รองลงมา ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และ อื่น ๆ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.14

3. จำแนกอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกร จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 75.78 รองลงมา ไม่ได้ทำงาน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.73 และ อื่น ๆ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ อายุ รายได้

รายการ	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
อายุ	384	19	74	44.82	12.43
รายได้	384	0	38,000	4,083.33	5,401.64

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำสุด 19 ปี อายุสูงสุด 74 ปี มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 44.82 ปี มีรายได้โดยเฉลี่ย 4,083.33 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้ต่ำสุดเท่ากับ 0 บาทต่อเดือน สูงสุดเท่ากับ 38,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดนครพนมเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดนครพนม
แบบรวมทุกด้าน

ระดับความรู้	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความรู้ด้านการจัดทำแผน	0	4	1.57	1.01	ปานกลาง
2. ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้	0	4	1.79	0.94	ปานกลาง
3. ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	0	12	5.12	1.91	ปานกลาง
4. ความรู้ด้านการติดตาม ประเมินผล	0	5	1.66	1.12	ต่ำ
รวมคะแนน	3	23	10.14	2.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 10.14$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X} = 5.12$) ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ ($\bar{X} = 1.79$) ความรู้ด้านการจัดทำแผน ($\bar{X} = 1.57$) ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 1.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ตารางที่ 8 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านแผนการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ความรู้ความเข้าใจ ด้านแผนการดำเนินงาน	จำนวนคนตอบถูก	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ต้องอาศัยข้อมูล ในปีที่ผ่านมา เช่น ขนาดของโครงการ งบประมาณ และระยะเวลาของโครงการ	154	40.1	2
2. เมื่อมีการกำหนดกรอบงบประมาณแล้วจะต้องมี การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้การ บริหารมีประสิทธิภาพ	144	37.5	3
3. แผนการดำเนินงานเป็น แผนงานที่กำหนด จำนวนโครงการ งบประมาณ ดังนั้นถือเป็น ความลับ ไม่สามารถเปิดเผยได้	164	42.7	1
4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ พิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ของรัฐและองค์กรอื่น ๆ ได้	140	36.5	4
n=384, Min=0, Max=4, Mean=1.57, S.D.=1.01	384	100.00	

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านแผนการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 4 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 4 คะแนนมีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 3. แผนการดำเนินงาน เป็น แผนงานที่กำหนดจำนวน โครงการ งบประมาณ ดังนั้นถือเป็นความลับ ไม่สามารถเปิดเผยได้ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมา ข้อที่ 1. ในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ต้องอาศัยข้อมูลในปีที่ผ่านมา เช่น ขนาดของโครงการ งบประมาณ และระยะเวลาของโครงการ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 ถัดมา ข้อที่ 2. เมื่อมีการกำหนดกรอบงบประมาณแล้วจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และข้อที่ 4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรอื่น ๆ ได้ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดเก็บรายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดเก็บรายได้	จำนวนคนตอบถูก	ร้อยละ	ลำดับที่
1. รายได้ของ อบต.มาจากการจัดเก็บภาษีป้าย ภาษี โรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่	167	43.5	3
2. ภาษีป้ายเริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน ของทุกปี	157	40.9	4
3. ภาษีบำรุงท้องที่ เริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง เดือน มีนาคมของทุกปี	191	49.7	1
4. ภาษี โรงเรือนและที่ดิน เริ่มชำระตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี	172	44.8	2
n=384, Min=0, Max=4, Mean=1.79, S.D.=0.94	384	100.00	

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดเก็บรายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 4 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 4 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.79 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 3. ภาษีบำรุงท้องที่ เริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน มีนาคมของทุกปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมา ข้อที่ 4. ภาษี โรงเรือนและที่ดิน เริ่มชำระตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ถัดมา ข้อที่ 1. รายได้ของ อบต.มาจากการจัดเก็บภาษีป้าย ภาษี โรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 และข้อที่ 2. ภาษีป้ายเริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ของทุกปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9

ตารางที่ 10 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ
อำเภอพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซอง ประมูลการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น โครงการก่อสร้างถนน	163	42.4	2
2. ประชาชนสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น โครงการก่อสร้างถนน อาคาร การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น	171	44.5	1
3. ตัวแทนประชาคมที่มีหน้าที่เปิดซองประมูลในการจัดซื้อ จัดจ้าง ไม่สามารถคัดค้านการเปิดซองประมูล ได้เพราะว่า ไม่ใช่เจ้าหน้าที่โดยตรง	149	38.8	10
4. คณะกรรมการตรวจการจ้างและคณะกรรมการเปิดซอง ประมูล มีสิทธิได้รับคำตอบแทน จากองค์การบริหารส่วน ตำบล ตามกฎหมายกำหนด	152	39.6	7
5. การซื้อหรือจ้างแบบตกลงราคา มูลค่าในการจ้างจะสูงกว่า การสอบราคา	139	36.2	12
6. การซื้อหรือจ้างแบบประกวดราคาถือเป็นการจ้างที่มีมูลค่า ในการจ้างสูงกว่าการตกลงราคาและสอบราคา	140	36.5	11
7. การลดวงเงินเพื่อให้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างเปลี่ยนแปลงไป สามารถกระทำได้	123	32.0	13
8. การจัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีสอบราคา ผู้บริหารสามารถตกลง กับผู้ขายสินค้าหรือผู้รับจ้าง ได้	158	41.1	4
9. การสอบราคาและการประกวดราคา จะต้องมีการประกาศ เผยแพร่ เพื่อให้ประชาชน ตลอดจนผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้าง ทำงานนั้น โดยตรง	153	39.8	6
10. คณะกรรมการเปิดซองประมูลราคาสามารถเป็น คณะกรรมการตรวจการจ้างใน โครงการเดียวกันได้	157	40.9	5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ลำดับที่
11. การจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดความ โปร่งใส จำเป็นต้องใช้สถานที่กลาง ซึ่ง ได้แก่ศูนย์รวมข้อมูล ข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง ณ ที่ว่าการอำเภอ	159	41.4	3
12. คณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง เหตุการณ์แวดล้อม ตลอดจนถึง ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการ ตามโครงการนั้น ๆ	150	39.1	9
13. ในการพิจารณาการเปิดซองสอบราคาหรือประกวด ราคา คณะกรรมการควรพิจารณา จากผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด	151	39.3	8
n=384, Min=0, Max=12, Mean=5.12, S.D.=1.91	384	100.00	

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 13 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 12 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 5.12 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.91 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2. ประชาชนสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น โครงการก่อสร้างถนน อาคาร การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา ข้อที่ 1. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองประมูลการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น โครงการก่อสร้างถนน จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 ถัดมา ข้อที่ 11. การจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส จำเป็นต้องใช้สถานที่กลาง ซึ่ง ได้แก่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง ณ ที่ว่าการอำเภอ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 ส่วนข้อที่มีคนตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับคือ ข้อที่ 7. การลดวงเงินเพื่อทำให้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างเปลี่ยนแปลง ไปสามารถกระทำ ได้ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา ข้อที่ 5. การซื้อหรือจ้างแบบตกลงราคา มูลค่าในการจ้างจะสูงกว่าการสอบราคา จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ถัดมา ข้อที่ 6. การซื้อหรือจ้างแบบประกวดราคาถือเป็นการจ้างที่มีมูลค่าในการจ้างสูงกว่าการตกลงราคาและสอบราคา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ตารางที่ 11 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามและประเมินผล ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการติดตามและประเมินผล	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ลำดับที่
1. เมื่อสิ้นปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ไม่ได้มีภาคประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย	132	34.9	3
2. องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความประหยัด และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เสมอ	136	35.4	1
3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการบริหารงานงบประมาณ เป็นการป้องกันการทุจริตและสร้างความโปร่งใสให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล	107	27.9	5
4. เมื่อสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานงบการเงินไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตีประกาศ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบ	136	35.4	1
5. การตรวจสอบโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ทำให้การบริหารงานโดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นไปด้วยความล่าช้า	125	32.6	4
n=384, Min=0, Max=5, Mean=1.66, S.D.=1.12	384	100.00	

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามและประเมินผล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 5 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุด จำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 5 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 4. เมื่อสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานงบการเงินไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตีประกาศเพื่อให้ประชาชนได้ทราบ และข้อที่ 2. องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความประหยัด และ

คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เสมอ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมา ข้อที่ 1. เมื่อสิ้นปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ไม่ได้มีภาคประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 ถัดมา ข้อที่ 5. การตรวจสอบโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ทำให้การบริหารงาน โดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นไปด้วยความล่าช้า จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 และข้อที่ 3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการบริหารงานงบประมาณ เป็นการป้องกันการทุจริตและสร้างความโปร่งใให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดทำแผน	1.92	0.39	มีส่วนร่วมน้อย
2. ด้านการจัดเก็บรายได้	1.73	0.49	มีส่วนร่วมน้อยมาก
3. ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	1.46	0.49	มีส่วนร่วมน้อยมาก
4. ด้านการติดตามประเมินผล	1.35	0.46	มีส่วนร่วมน้อยมาก
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวม	1.61	0.31	มีส่วนร่วมน้อยมาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 13 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม
ด้านการจัดทำแผน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดทำแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในรูปของการเสนอโครงการกิจกรรมตลอดจนการจัดทำแผนงานของหมู่บ้าน และของตำบลในรอบปีที่ผ่านมา	2.45	0.58	มีส่วนร่วมน้อย	1
2. ท่านได้เสนอปัญหาและความต้องการ เพื่อแก้ไขปัญหของหมู่บ้านและขององค์การบริหารส่วนตำบล	1.82	0.51	มีส่วนร่วมน้อย	2
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดกรอบการบริหารโครงการและงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ให้เหมาะสมกับเวลาและจำนวนงบประมาณ	1.69	0.53	มีส่วนร่วมน้อยมาก	4
4. ท่านได้เสนอแนวคิดวิธีการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล	1.72	0.71	มีส่วนร่วมน้อยมาก	3
รวม	1.92	0.39	มีส่วนร่วมน้อย	

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดทำแผนประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย (\bar{X} =1.92) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในรูปของการเสนอโครงการ กิจกรรมตลอดจนการจัดทำแผนงานของหมู่บ้าน และของตำบลในรอบปีที่ผ่านมา (\bar{X} =2.45) และประชาชนได้เสนอปัญหาและความต้องการ

เพื่อแก้ไขปัญหของหมู่บ้านและขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.82$) อยู่ในระดับน้อยมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนได้เสนอแนวคิดวิธีการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.72$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดกรอบการบริหารโครงการและงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ให้เหมาะสมกับเวลาและจำนวนงบประมาณ ($\bar{X} = 1.69$)

ตารางที่ 14 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดเก็บ รายได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดเก็บรายได้	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านทราบการประชาสัมพันธ์ในการชำระภาษี ไม่ว่าจะ เป็นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย	1.86	1.25	มีส่วนร่วมน้อย	1
2. ท่านทราบถึงรายได้ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ตลอดจนถึงรายงานรายรับ-รายจ่าย เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การบริหารงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม	1.83	0.72	มีส่วนร่วมน้อย	2
3. ท่านได้ร่วมช่วยของค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บภาษี เช่น แนะนำให้คนเสียภาษี	1.51	0.60	มีส่วนร่วมน้อยมาก	4
4. ท่านได้แรงจูงใจให้ชาวบ้านช่วยกันเสียภาษีให้้องค์การบริหารส่วนตำบล	1.72	0.63	มีส่วนร่วมน้อยมาก	3
รวม	1.73	0.49	มีส่วนร่วมน้อยมาก	

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดเก็บรายได้ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.73$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนทราบการประชาสัมพันธ์ในการชำระภาษี ไม่ว่าจะป็นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ($\bar{X} = 1.86$) และประชาชนทราบถึงรายได้ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ตลอดจนถึงรายงานรายรับ-รายจ่าย เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 1.83$) อยู่ในระดับน้อยมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนได้รณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันเสียภาษีให้องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.72$) และได้ร่วมช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บภาษี เช่น แนะนำให้คนเสียภาษี ($\bar{X} = 1.51$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 15 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดซื้อ
จัดจ้าง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านทราบการประชาสัมพันธ์การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านช่องทางต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในรอบปีที่ผ่านมา	2.21	0.90	มีส่วนร่วมน้อย	1
2. ท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการเปิดซองประมูลราคา	1.33	0.54	มีส่วนร่วมน้อยมาก	2
3. ท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล	1.24	0.70	มีส่วนร่วมน้อยมาก	4
4. ท่านได้ร่วมสังเกตการณ์การจัดซื้อจัดจ้าง ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการ	1.24	0.64	มีส่วนร่วมน้อยมาก	4
5. ท่านได้/ เคยเสนอคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส	1.27	0.62	มีส่วนร่วมน้อยมาก	3
รวม	1.46	0.49	มีส่วนร่วมน้อยมาก	

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.46$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ประชาชนทราบการประชาสัมพันธ์การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านช่องทางต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในรอบปีที่ผ่านมา ($\bar{X} = 2.21$) อยู่ในระดับน้อยมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ เปิดซองประมูลราคา ($\bar{X} = 1.33$) ประชาชนได้/ เคยเสนอคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส

($\bar{X} = 1.27$) ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.24$) และ ประชาชนได้ร่วมสังเกตการณ์การจัดซื้อจัดจ้างที่องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการ ($\bar{X} = 1.24$)

ตารางที่ 16 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัด นครพนม ด้านการติดตามประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านทราบข้อมูลการรายงานรายรับ-รายจ่าย และผลการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วน ตำบล รอบ 3 เดือนและในรอบ 1 ปี	1.42	0.63	มีส่วนร่วมน้อยมาก	2
2. ท่านได้ติดตามและประเมินผลโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความโปร่งใส และจะ ช่วยแก้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันลดลง	1.26	0.44	มีส่วนร่วมน้อยมาก	3
3. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ประชาชนสามารถตรวจดู ข้อมูลหรือขอข้อมูล จากหน่วยงานของรัฐ ได้ จาก ประเด็นดังกล่าวท่านเคยได้ขอข้อมูลจาก องค์การบริหารส่วนตำบล	1.19	0.40	มีส่วนร่วมน้อยมาก	5
4. ท่านสามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล	1.23	0.65	มีส่วนร่วมน้อยมาก	4
5. ท่านร่วมสนับสนุนหรือคัดค้านโครงการของ องค์การบริหารส่วนตำบล	1.63	0.97	มีส่วนร่วมน้อยมาก	1
รวม	1.35	0.46	มีส่วนร่วมน้อยมาก	

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการ บริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.35$) พิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนร่วมสนับสนุนหรือคัดค้าน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.63$) ประชาชนทราบข้อมูลการรายงานรายรับ-รายจ่าย และผลการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนตำบล รอบ 3 เดือน และในรอบ 1 ปี ($\bar{X} = 1.42$) ประชาชนได้ติดตามและประเมินผลโครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความโปร่งใส และจะช่วยให้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชั่นลดลง ($\bar{X} = 1.26$) ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.23$) และ ประชาชนเคยได้ขอข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้กำหนดให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขอข้อมูล จากหน่วยงานของรัฐได้ ($\bar{X} = 1.19$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พหุสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม

การวัดพหุสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สามารถแบ่งทิศทางออกเป็น 2 ทิศทาง คือ

ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็น + หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็น - หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามารถแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ 0.00 – 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

ระดับความสัมพันธ์ 0.31 – 0.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ระดับความสัมพันธ์ 0.51 – 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ระดับความสัมพันธ์ 0.71 – 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ระดับความสัมพันธ์ 0.91 – 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรหัสของตัวแปรที่ศึกษา ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การกำหนดรหัสของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	รหัส
1. ความรู้ด้านการจัดทำแผน	(x1)
2. ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้	(x2)
3. ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	(x3)
4. ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล	(x4)
ระดับความรู้	(x)
1. ความรู้ด้านการจัดทำแผน	(y1)
2. ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้	(y2)
3. ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	(y3)
4. ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล	(y4)
ระดับการมีส่วนร่วม	(y)

จากตารางที่ 18 พบว่า ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมด้านการจัดเก็บรายได้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = 0.112$) และความรู้ด้านการติดตามประเมินผลของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการจัดทำแผน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = 0.135$)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมนอกจากการตรวจสอบการบริหารงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 19 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมนอกจากการตรวจสอบการบริหารงบประมาณแล้ว ในด้านการดำเนินงานอื่น ๆ ที่ต้องการให้มีการตรวจสอบ แยกได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. การตรวจสอบโครงการเกี่ยวกับการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร ของทุกหมู่บ้าน	9	33
2. การตรวจสอบทางการเงิน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการตรวจสอบด้วย	7	26
3. การตรวจสอบการดำเนินงานของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	4	15
4. การตรวจสอบด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดย ตั้งแต่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และการตรวจการจ้าง เช่น โครงการก่อสร้างถนน ของทุกหมู่บ้าน	3	11
5. การตรวจสอบ โครงการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน	3	11
6. การตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานและเจ้าหน้าที่	1	4
รวม	27	100

จากตาราง 15 แสดงถึงรายละเอียด ด้านการดำเนินงานอื่นๆ ที่ประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบนอกจากการบริหารงบประมาณ จากข้อมูลที่มีการให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 27 คน ซึ่งส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการตรวจสอบทางด้าน การสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการ นอกจากนี้จะเป็นการตรวจสอบทางการเงิน การดำเนินงานของคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา กระบวนการจัดซื้อ

จัดจ้าง และสนับสนุนงบประมาณหรือการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานบริหารงบประมาณภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ตลอดจนถึงความโปร่งใส และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. เห็นด้วยเพราะการบริหารงบประมาณนั้นจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก	8	38
2. เห็นด้วยเพราะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณหรือในด้านอื่น ๆ จะช่วยทำให้มีการตรวจสอบและ สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด	6	29
3. เห็นด้วยเนื่องจากงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นงบประมาณที่มาจากภาษีอากรของประชาชน ดังนั้นจะต้องใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัดมากที่สุด	4	19
4. เห็นด้วยเนื่องจากการดำเนินงานที่มีความโปร่งใส ย่อมเกิดจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นย่อมที่จะลดปัญหาการทุจริตและปัญหาคอรัปชั่นลงได้	3	14
รวม	21	100

จากตาราง 16 แสดงข้อเสนอแนะทางการบริหารงบประมาณภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ตลอดจนถึงความโปร่งใสและเกิดความคุ้มค่านั้น จากจำนวนผู้เสนอแนะ จำนวน 21 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการดำเนินงานภายใต้หลักดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงต้องการให้มีการคำนึงถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นประเด็นหลัก นอกจากนั้น จะเป็นการอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางการเงินพร้อมกับเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาในบางหมู่บ้าน ประเด็นถัดมาก็คือการใช้งบประมาณภายใต้หลักธรรมาภิบาลคือ เกิดความคุ้มค่าและประหยัด ประเด็นสุดท้ายที่มีการเสนอแนะคือการสร้างความโปร่งใส โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานย่อมจะทำให้ปัญหาการทุจริต ปัญหาการคอรัปชั่น ลดลง และหมดไปในที่สุด

ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจะมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ที่ เป็นผู้เสียภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล	6	35
2. ประชาชนควรมีส่วนร่วม โดยเฉพาะด้านการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ ทางด้านการจัดสรรงบประมาณของแต่ละหมู่บ้าน	4	24
3. ควรจะเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายรับ – รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล	3	17
4. ควรจะมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกผู้บริหาร เข้าไปทำงาน โดยพิจารณาจากคนที่มี ความสุจริต รับผิดชอบและมีคุณธรรม	2	12
5. ไม่ควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะจะทำให้เกิดความยุ่งยากและอาจทำให้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความล่าช้า	2	12
รวม	17	100

จากตาราง 17 เป็นการเสนอแนะการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากจำนวนผู้เสนอแนะ จำนวน 17 คน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้เสียภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้น จะเป็นการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณของแต่ละหมู่บ้าน การพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารภายใต้ความถูกต้อง ผู้บริหารที่เลือกเข้าไปนั้นจะต้องมีทั้งคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับประเด็นที่ไม่เห็นด้วยนั้น คิดว่าอาจเกิดความยุ่งยากและทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับต่ำ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 384 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทั้งประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Opened end) ตลอดจนแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Multiple Pearson Correlations) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนั้นข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนมผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำแนกได้ ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 และเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40

จำแนกตามการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จำนวน 150คน คิดเป็นร้อยละ 39.06 รองลงมา ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และ อื่น ๆ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.14

จำแนกอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกร จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 75.78รองลงมา ไม่ได้ทำงาน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.73 และ อื่น ๆ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49

จำแนกตามอายุ พบว่า มีอายุต่ำสุด 19 ปี อายุสูงสุด 74 ปี มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 44.82 ปี มีรายได้โดยเฉลี่ย 4,083.33 บาทต่อเดือน

จำแนกตามรายได้ พบว่า มีรายได้ต่ำสุดเท่ากับ 0 บาทต่อเดือน สูงสุดเท่ากับ 38,000 บาทต่อเดือน

2. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า

ผลการวิเคราะห์ ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน พบว่า ระดับความรู้ของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 10.14$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X} = 5.12$) ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ ($\bar{X} = 1.79$) ความรู้ด้านการจัดทำแผน ($\bar{X} = 1.57$) ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 1.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านแผนการดำเนินงาน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 4 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 4 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 3. แผนการดำเนินงานเป็นแผนงานที่กำหนดจำนวนโครงการ งบประมาณ ดังนั้นถือเป็นความลับไม่สามารถเปิดเผยได้ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมา ข้อที่ 1. ในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ต้องอาศัยข้อมูลในปีที่ผ่านมา เช่น ขนาดของโครงการ งบประมาณ และระยะเวลาของโครงการ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 ถัดมา ข้อที่ 2. เมื่อมีการกำหนดกรอบงบประมาณแล้วจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และข้อที่ 4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรอื่นๆ ได้ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดเก็บรายได้ พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 4 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 4 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.79 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 3. ภาษีบำรุงท้องที่ เริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน มีนาคมของทุกปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมา ข้อที่ 4. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เริ่มชำระตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ถัดมา ข้อที่ 1. รายได้ของ อบต. มาจากการจัดเก็บภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 และข้อที่ 2. ภาษีป้ายเริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ของทุกปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 13 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 12 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 5.12 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.91 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2. ประชาชนสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น โครงการก่อสร้างถนน อาคาร การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา ข้อที่ 1. ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองประมูลการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น โครงการก่อสร้างถนน จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 ถัดมา ข้อที่ 11.

การจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส จำเป็นต้องใช้สถานที่กลาง ซึ่งได้แก่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง ณ ที่ว่าการอำเภอ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 ส่วนข้อที่มีคนตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับคือ ข้อที่ 7. การลดวงเงินเพื่อทำให้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างเปลี่ยนแปลงไปสามารถกระทำได้ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา ข้อที่ 5. การซื้อหรือจ้างแบบตกลงราคา มูลค่าในการจ้างจะสูงกว่าการสอบราคา จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ถัดมา ข้อที่ 6. การซื้อหรือจ้างแบบประกวดราคาถือเป็นการจ้างที่มีมูลค่าในการจ้างสูงกว่าการตกลงราคา และสอบราคา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 384 คน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 5 คะแนน มีผู้ได้คะแนนต่ำสุดจำนวน 0 คะแนน คะแนนสูงสุด จำนวน 5 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 1.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ข้อที่ 4. เมื่อสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานงบการเงินไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตีพิมพ์ประกาศเพื่อให้ประชาชนได้ทราบ และข้อที่ 2. องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความประหยัด และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เสมอ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมา ข้อที่ 1. เมื่อสิ้นปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ไม่ได้มีภาคประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 ถัดมา ข้อที่ 5. การตรวจสอบโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ทำให้การบริหารงาน โดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นไปด้วยความล่าช้า จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 และข้อที่ 3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการบริหารงานงบประมาณ เป็นการป้องกันการทุจริตและสร้างความโปร่งใสให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 1.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการจัดทำแผนประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 1.92$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในรูปของการเสนอโครงการ กิจกรรม

ตลอดจนการจัดทำแผนงานของหมู่บ้าน และของตำบลในรอบปีที่ผ่านมา ($\bar{X} = 2.45$) และประชาชนได้เสนอปัญหาและความต้องการ เพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.82$) อยู่ในระดับน้อยมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนได้เสนอแนวคิดวิธีการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.72$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดกรอบการบริหาร โครงการและงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ให้เหมาะสมกับเวลาและจำนวนงบประมาณ ($\bar{X} = 1.69$)

ลำดับที่ 2 ด้านการจัดเก็บรายได้ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.73$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนทราบการประชาสัมพันธ์ในการชำระภาษี ไม่ว่าจะป็นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ($\bar{X} = 1.86$) และประชาชนทราบถึงรายได้ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ตลอดจนถึงรายงานรายรับ-รายจ่าย เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 1.83$) อยู่ในระดับน้อยมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนได้รณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันเสียภาษีให้องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.72$) และได้ร่วมช่วยองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บภาษี เช่น แนะนำให้คนเสียภาษี ($\bar{X} = 1.51$)

ลำดับที่ 3 ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.46$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ประชาชนทราบการประชาสัมพันธ์การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การจัดกิจกรรมและ โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านช่องทางต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในรอบปีที่ผ่านมา ($\bar{X} = 2.21$) อยู่ในระดับน้อยมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ เปิดซองประมูลราคา ($\bar{X} = 1.33$) ประชาชนได้/ เคยเสนอคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส ($\bar{X} = 1.27$) ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับกรจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.24$) และ ประชาชนได้ร่วมสังเกตการณ์การจัดซื้อจัดจ้างที่องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการ ($\bar{X} = 1.24$)

ลำดับที่ 4 ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยมาก ($\bar{X} = 1.35$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนร่วมสนับสนุนหรือคัดค้าน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.63$) ประชาชนทราบข้อมูลการรายงานรายรับ-รายจ่าย และผลการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนตำบล รอบ 3 เดือนและในรอบ 1 ปี ($\bar{X} = 1.42$) ประชาชนได้ติดตามและประเมินผลโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความโปร่งใส และจะช่วยแก้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชั่นลดลง

($\bar{X} = 1.26$) ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.23$) และ ประชาชนเคยได้ขอข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้กำหนดให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขอข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐได้ ($\bar{X} = 1.19$)

4. พหุสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม สรุปได้ดังนี้

ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมด้านด้านการจัดเก็บรายได้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = 0.112$) และ ความรู้ด้านการติดตามประเมินผลของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการจัดทำแผน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = 0.135$)

5. ข้อเสนอแนะ

ด้านการดำเนินงานอื่น ๆ ที่ประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบนอกจากการบริหารงบประมาณ จากข้อมูลที่มีการให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 27 คน ซึ่งส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการตรวจสอบทางด้านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการ นอกจากนั้นจะเป็นการตรวจสอบทางการเงิน การดำเนินงานของคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา กระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง และสนับสนุนงบประมาณหรือการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามลำดับ

ด้านการบริหารงบประมาณภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ตลอดจนถึงความโปร่งใสและเกิดความคุ้มค่า นั้น จากจำนวนผู้เสนอแนะ จำนวน 21 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการดำเนินงานภายใต้หลักดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงต้องการให้มีการคำนึงถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นประเด็นหลัก นอกจากนั้น จะเป็นการอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางการเงินพร้อมกับเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาในบางหมู่บ้าน ประเด็นถัดมาก็คือการใช้งบประมาณภายใต้หลักธรรมาภิบาลคือ เกิดความคุ้มค่าและประหยัด ประเด็นสุดท้ายที่มีการเสนอแนะ คือ การสร้างความโปร่งใส โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานย่อมจะทำให้ปัญหาการทุจริต ปัญหาการคอร์รัปชัน ลดลง และหมดไปในที่สุด

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากจำนวนผู้เสนอแนะ จำนวน 17 คน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

ซึ่งเป็นผู้เสียภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้น จะเป็นการป้องกันการเอาใจเอาเปรียบ โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณของแต่ละหมู่บ้าน การพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารภายใต้ความถูกต้อง ผู้บริหารที่เลือกเข้าไปนั้นจะต้องมีทั้งคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับประเด็นที่ไม่เห็นด้วยนั้น คิดว่าอาจเกิดความยุ่งยากและทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผลการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ ของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ ได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ ให้ประชาชนทราบผ่านทางแผ่นพับ ใบปลิว รวมทั้งสอดแทรกเรื่องอำนาจหน้าที่ การบริหารรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมประชาคมต่าง เช่น ประชุมประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาสามปี การประชุมประชาคมเพื่อประชามติเกี่ยวกับการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ เป็นเทศบาลตำบลบ้านคือ และถึงแม้ว่ามี การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบแต่อาจยังไม่ทั่วถึง

2. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือมีหลายประเภท บางประเภทเรียกเก็บจากประชาชน โดยตรง เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย นอกจากนี้ยังมีรายได้อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทำให้ประชาชนไม่ทราบแหล่งที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ

3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคืออาจจัดบริการสาธารณะไม่ครบตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่กำหนดใน พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ

และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองรวมทั้งสิ้น 31 งาน ส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบและไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัชนีศณา อ่อนสุด (2555 : บทคัดย่อ)

ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และรายได้ของ อบต. ความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช อำเภอ ท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยมาก ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ ได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือยังไม่ทั่วถึง

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านการจัดเก็บรายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมด้านการจัดเก็บรายได้ และความรู้ด้านการติดตามประเมินผลของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการจัดทำแผน เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจาก การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอะไรในเขตตำบลบ้าง มีผลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารงบประมาณ เนื่องจากคนที่ประชาชนเคยทราบการดำเนินงาน หรือเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น เคยเป็นคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการจัดหาพัสดุ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนภาคประชาชน หรือตัวแทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องทราบความเคลื่อนไหวและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตามระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ควรอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ควรจัดทำแผนปฏิบัติการสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแจกจ่ายและประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารงบประมาณ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงเอื้อประโยชน์ต่อกัน

2.2 ควรศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงบประมาณ และการกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องเชื่อมโยงเอื้อประโยชน์ต่อกัน

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี เค แอนด์ เอส โฟโต้สตูดิโอ, 2544.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- โกวิท พวงงาม. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2546.
- คณะกรรมการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงาน. องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม, 2545.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ออนไลน์ 2 ธันวาคม 2556)
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร .การปกครองท้องถิ่นไทย . พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์แอสพรีนที่ดิง เซ็นเตอร์, 2539.
- ชัยพร วิชชาวุธ. มุสสารจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- เดชา ศิริสุทธิเดชา. 2551 “การตรวจสอบการบริหาร”. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา <http://www.tsu.ac.th> (27 พฤศจิกายน 2551)
- เดชา ศิริสุทธิเดชา. การตรวจสอบการบริหาร. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยมหิดล, 2551.
- ตระกูล มีชัย. การกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2538.
- ทิพย์ภาเวช ฌ เชียงใหม่. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ , 2547.
- ทศพล อธาโส. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- ชนัน อนุমানราชชน. การวิจัยเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์. เชียงใหม่ : เชียงใหม่พิมพ์สวย, 2544

ชวัช ชัยแก้ว. ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่.

การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม. (การเมืองการปกครอง) บัณฑิตวิทยาลัย เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิค. เชียงใหม่ : คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

บริหารราชการส่วนท้องถิ่น, สำนัก. บริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม. นครพนม, 2555.

ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ อบต. จุดเปลี่ยนประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, 2551.

ปราณี รามสูตร. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550.

พวงน้อย สัตโยภาส. ปัญหาการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่.

การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม. (การเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

พันธ์พงศ์ เกียรติกุล. การตรวจสอบและควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2543.

เพ็ญแข แสงแก้ว. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

ไพรัช ตระการศิรินนท์. การคลังภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่ : เอ็นสแควร์กราฟฟิคพริ้น จำกัด, 2550.

ไพโรจน์ สุวรรณฉวี. รวมกฎหมายท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2548.

โกคิน พลกุล. การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักเลขานุการ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 2540.

มยุรี อนุমানราชชน. รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการในการฝึกอบรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. เชียงใหม่ : คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2539.

รัศมีศณา อ่อนสุด. ความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช อำเภอ ท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.

รัศมีศณา อ่อนสุด. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และรายได้ของ อบต. ความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วรทัต ล้วนันท์. การมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991, 2545.

วิทยา สงวนศิลป์. การประเมินผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.

วิโรจน์ ธิตา. ทักษะของนายอำเภอต่อปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นใน องค์การบริหารส่วนตำบล. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. การปกครองท้องถิ่น กับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : โครงการ จัดพิมพ์คปไฟ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. คู่มือการฝึกอบรมด้านการเงินการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., ม.ป.ป.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2541

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545.

- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม. **บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ เดือนมกราคม 2557.** นครพนม : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ, 2557
- อารีย์ แสนสม. **ประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน.** การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2550.
- อุดม เขยทิววงศ์. **คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร อบต.** กรุงเทพฯ : ทิซซิ่งเอ็ด, 2547.
- Glenn A. Welsch, Ronald W. Hilton, Paul N. Gordon. **Budgeting : Profit Planning and Control.** Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1988.
- Henderson, G. **Reflective Teaching: Becoming an Educator.** New York: Macmillan, 1992.
- Kemil. **“Constructivism and Beginning Arithmetic”.** Teaching and Learning Mathematics in the 1990 s. National Council of Teacher of Mathematics, 1991.
- Leon P. Baradat. **Political Ideologies: Their Origins and Impact.** Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2003.
- Matias Warsta. **Corruption in Thailand.** International Management: Asia Swiss Federal Institute of Technology Zurich. 2004.
- Noddings, N. **Constructivist Views on the Teaching and Learning of Mathematics. Journal for Research in Mathematics Education. Monograph.** No 4 pp. 7-18 Reston. Virginia: The National Council of Teachers of Mathematics, 1990.
- Von E, Glasserfeld. **Radical Constructivism in Mathematic Education.** Dordrecht. Kluwer A.P., 1991.
- William T. Bluhm. **Theories of the Political System.** Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1971.
- Yamane, Taro. **Statistics: An Introductory Analysis.** Third editio. Newyork : Harper and Row Publication, 1973.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จัดทำขึ้นเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถาม ตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลและใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวนงคัลักษณ์ โมธรรม

นักศึกษานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1.1 เพศ () ชาย () หญิง

1.2 อายุ ปี

1.3 ระดับการศึกษา

- () ไม่ได้เรียนหนังสือ
- () ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4)
- () ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6)
- () มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
- () มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า / ปวช.
- () ปวส. , ปวท. , อนุปริญญา
- ()ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 อาชีพหลัก

- () ไม่ได้ทำงาน
- () ไม่แน่นอน
- () รับจ้างทั่วไป
- () ลูกจ้างบริษัทเอกชน
- () เกษตรกร
- () ค้าขาย - ธุรกิจส่วนตัว
- () ข้าราชการ
- () รัฐวิสาหกิจ

1.5 รายได้/เดือน.....บาท / เดือน

ตอนที่ 2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ตรงกับหัวข้อความที่ท่านเข้าใจมากที่สุด

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. ด้านแผนการดำเนินงาน		
1.1 ในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ต้องอาศัยข้อมูลในปีที่ผ่านมา เช่น ขนาดของโครงการ งบประมาณ และระยะเวลาของโครงการ		
1.2 เมื่อมีการกำหนดกรอบงบประมาณแล้วจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ		
1.3 แผนการดำเนินงานเป็น แผนงานที่กำหนดจำนวนโครงการ งบประมาณ ดังนั้นถือเป็นความลับไม่สามารถเปิดเผยได้		
1.4 ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรอื่นๆ ได้		
2. ด้านการจัดเก็บรายได้		
2.1 รายได้ของ อบต. มาจากการจัดเก็บภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่		
2.2 ภาษีป้ายเริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ของทุกปี		
2.3 ภาษีบำรุงท้องที่ เริ่มชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน มีนาคมของทุกปี		
2.4 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เริ่มชำระตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี		
3. ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
3.1 ประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองประมูลการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น โครงการก่อสร้างถนน		

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
3.2 ประชาชนสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น โครงการก่อสร้างถนน อาคาร การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น		
3.3 ตัวแทนประชาคมที่มีหน้าที่เปิดซองประมูลในการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่สามารถคัดค้านการเปิดซองประมูลได้ เพราะทำไมใช่เจ้าหน้าที่โดยตรง		
3.4 คณะกรรมการตรวจการจ้างและคณะกรรมการเปิดซองประมูล มีสิทธิได้รับคำตอบแทน จากองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายกำหนด		
3.5 การซื้อหรือจ้างแบบตกลงราคา มูลค่าในการจ้างจะสูงกว่าการสอบราคา		
3.6 การซื้อหรือจ้างแบบประกวดราคาถือเป็นการจ้างที่มีมูลค่าในการจ้างสูงกว่าการตกลงราคาและสอบราคา		
3.7 การลดวงเงินเพื่อให้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างเปลี่ยนแปลงไปสามารถกระทำได้		
3.8 การจัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีสอบราคา ผู้บริหารสามารถตกลงกับผู้ขายสินค้าหรือผู้รับจ้างได้		
3.9 การสอบราคาและการประกวดราคา จะต้องมีการประกาศ เผยแพร่ เพื่อให้ประชาชน ตลอดจนผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้น โดยตรง		
3.10 คณะกรรมการเปิดซองประมูลราคาสามารถเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างในโครงการเดียวกันได้		
3.11 การจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส จำเป็นต้องใช้สถานที่กลาง ซึ่งได้แก่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง ณ ที่ว่าการอำเภอ		
3.12 คณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง เหตุการณ์แวดล้อม ตลอดจนถึงให้เป็นไปตามแบบรูปรายการ ตามโครงการนั้นๆ		

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
3.13 ในการพิจารณาการเปิดของสอบราคาหรือประกวดราคา คณะกรรมการควรพิจารณา จากผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด		
4. ด้านการติดตามและประเมินผล 4.1. เมื่อสิ้นปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ไม่ได้มีภาคประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย		
4.2. องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความประหยัด และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เสมอ		
4.3 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการบริหารงานงบประมาณ เป็นการป้องกันการทุจริตและสร้างความโปร่งใสให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล		
4.4 เมื่อสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานงบการเงิน ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตีพิมพ์ประกาศ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบ		
4.5 การตรวจสอบโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ทำให้การบริหารงาน โดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นไปด้วยความล่าช้า		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ท่านเลือก หรือกรอกข้อมูลในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงมากที่สุด

คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
3.1 ด้านแผนการดำเนินงาน					
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในรูปของการเสนอโครงการกิจกรรมตลอดจนการจัดทำแผนงานของหมู่บ้าน และของตำบลในรอบปีที่ผ่านมา					
2. ท่านได้เสนอปัญหาและความต้องการ เพื่อแก้ไขปัญหของหมู่บ้านและขององค์การบริหารส่วนตำบล					
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดรอบการบริหาร โครงการและงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ให้เหมาะสมกับเวลาและจำนวนงบประมาณ					
4. ท่านได้เสนอแนวคิดวิธีการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล					

คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
3.2 ด้านการจัดเก็บรายได้					
1. ท่านทราบการประชาสัมพันธ์ในการชำระภาษี ไม่ว่าจะป็นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย					
2. ท่านทราบถึงรายได้ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ตลอดจนถึงรายงานรายรับ-รายจ่าย เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้					
3. ท่านได้ร่วมช่วยของค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บภาษี เช่น แนะนำให้คนเสียภาษี					
4. ท่านได้รณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันเสียภาษีให้องค์การบริหารส่วนตำบล					
3.3 ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง					
1. ท่านทราบการประชาสัมพันธ์การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านช่องทางต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในรอบปีที่ผ่านมา					
2. ท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการเปิดซองประมูลราคา					
3. ท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4. ท่านได้ร่วมสังเกตการณ์การจัดซื้อจัดจ้างที่องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการ					
5. ท่านได้ / เคยเสนอคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส					

คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
3.4 ด้านการติดตามและประเมินผล 1. ท่านทราบข้อมูลการรายงานรายรับ-รายจ่าย และผลการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนตำบล รอบ 3 เดือนและในรอบ 1 ปี					
2. ท่านได้ติดตามและประเมินผล โครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความโปร่งใส และจะ ช่วยแก้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชั่นลดลง					
3. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทาง ราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ประชาชน สามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขอข้อมูล จาก หน่วยงานของรัฐได้ จากประเด็นดังกล่าวท่าน เคยได้ขอข้อมูลจากองค์การบริหารส่วน ตำบล					
4. ท่านสามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล					
5. ท่านร่วมสนับสนุนหรือคัดค้าน โครงการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ท่านคิดว่านอกจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณแล้ว ในด้านการดำเนินงานอื่นๆ ท่านคิดว่าควรจะมีโอกาส ให้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่และประเด็นอะไรที่ต้องการให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

4.2 การดำเนินงานบริหารงบประมาณภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ตลอดจนถึงความโปร่งใส และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุดนั้น ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าประชาชนควรจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้องระหว่างของแบบสอบคำถาม (ค่า IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ค่า IOC)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	0	2	0.67
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	0	+1	2	0.67
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	2	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1

ตารางภาคผนวกที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ค่า IOC)
(ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1
31	+1	+1	+1	3	1
32	+1	+1	+1	3	1
33	+1	+1	+1	3	1
34	+1	+1	0	2	0.67
35	+1	+1	+1	3	1
36	+1	+1	+1	3	1
37	+1	+1	+1	3	1
38	+1	+1	+1	3	1
39	+1	+1	+1	3	1
40	+1	+1	+1	3	1
41	+1	0	+1	2	0.67
42	+1	+1	+1	3	1
43	+1	+1	+1	3	1
44	+1	+1	+1	3	1

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๐๔.๐๑ / ว

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ. มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวปัทมา อินทริง

ด้วยนางสาวนงศ์ลักษณ์ โมชรธรรม...รหัสประจำตัว ๕๕๘๔๖๐๐๑๐๓๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยนครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม”

เพื่อให้การทำวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่น ๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดีขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓

ที่ ศธ ๐๕๐๔.๐๑/ว

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ. มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน นางรัศมี กุลวงค์

ด้วยนางสาวนงคัลลักษ์ โมธรรม...รหัสประจำตัว ๕๕๘๔๖๐๐๑๐๓๐๔ นักศึกษา
ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัย
นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหาร
งบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม”

เพื่อให้การทำวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดีขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓

ที่ ศธ ๐๕๐๔.๐๑ / ๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ. มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ชัยวิชิต เชียรชนะ

ด้วยนางสาวนงคัลักษณ์ โมธรรม...รหัสประจำตัว ๕๕๘๔๖๐๐๑๐๓๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยนครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม”

เพื่อให้การทำวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๕๓

ที่ ศธ ๐๕๐๔.๐๑ / ว

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน

ด้วยนางสาวนงคัลักษณ์ โมชรรม...รหัสประจำตัว ๕๕๘๔๖๐๐๑๐๓๐๔ นักศึกษา
ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัย
นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการ
บริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของประชาชนในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม”

เพื่อให้การทำวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดีขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นงคัลักษณ์ โมธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	27 เมษายน 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	189 หมู่ 11 ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
ตำแหน่ง	หัวหน้าส่วน โยธา (นักบริหารงานช่าง 6)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น
พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจบัณฑิต บธ.บ. (การจัดการงานก่อสร้าง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY